

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیام های قرآنی

حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی رحمۃ اللہ علیہ

سرشناسه : صافی گلپایگانی، لطف‌الله، ۱۲۹۸ -
عنوان و نام پدیدآور : پیام‌های قرآنی / لطف‌الله صافی گلپایگانی.

مشخصات نشر : قم: دفتر تنظیم و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌العالی، ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری : ۱۵۱ص.

شابک : ۳۸۰۰۰ ریال ۷-۰۵-۶۰۰-۹۷۸-۴
وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : کتابنامه: ص. [۱۴۳] - ۱۴۶؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع : قرآن -- مقاله‌ها و خطابه‌ها

موضوع : صافی گلپایگانی، لطف‌الله، ۱۲۹۸ -- پیام‌ها و سخنرانی‌ها
شناسه افزوده : دفتر آیت‌الله العظمی شیخ لطف‌الله صافی گلپایگانی مدظله‌العالی

رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۲ پ۹ ص۲/۳/۶۵ BP

رده‌بندی دیویی : ۲۹۷/۱۵

شماره کاتبشناسی ملی : ۳۲۳۰۲۱۸

دفتر تنظیم و نشر آثار

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی رحمته‌الله علیه

- نام کتاب: پیام‌های قرآنی
- مؤلف: حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف
- چاپ اول: سوال المکرم ۱۴۳۴ / تابستان ۱۳۹۲
- شمارگان: ۳۰۰۰
- بها: ۳۸۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۱۰۵-۷۰-۴
- سایت الکترونیک: www.saafi.net
- پست الکترونیک: saafi@saafi.net
- آدرس پستی: قم / انقلاب ۶ / پلاک ۱۸۱
- تلفن: ۳۷۷۲۳۳۸۰ (۰۲۵)

فهرست مطالب

بخش اول: پیام‌ها..... ۱۳

پیام حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف به مؤسسان و

اعضای مؤسسه مهد قرآن..... ۱۵

پیشرفت بشر در سایه معارف قرآن..... ۱۶

فراگیری معارف قرآن توسط تمام افراد و اقشار جامعه..... ۱۸

قرآن و عترت عدل و قرین یکدیگر..... ۱۹

مؤسسه مهد قرآن..... ۲۰

پیام مرجع عالی‌قدر حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف به

نشست تخصصی زیباشناسی قرآن مجید..... ۲۲

زیبایی‌های قرآن..... ۲۳

جاذبه قرآن..... ۲۴

تأثیرگذاری قرآن در دل‌ها..... ۲۵

جلوه‌ها و مراتب زیبایی و جمال قرآن نسبت به مخاطبان..... ۲۷

عمل به قرآن..... ۳۲

پیام حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف به مسابقات

سراسری قرآن کریم ویژه نابینایان و معلولان جسمی - حرکتی..... ۳۴

همگانی بودن دعوت قرآن..... ۳۴

نعمت‌های حقیقی..... ۳۵

پیام حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف به همایش قرآن و دانشگاه ۳۷

لزوم توجه بیشتر به قرآن پژوهی ۳۷

پیام حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف به نخستین نشست تخصصی تفسیر و تفسیرنگاری در سدهٔ اخیر در حوزهٔ علمیهٔ مشهد ۳۹

نقش بارگاه ملکوتی امام رضا علیه السلام و حوزه علمیه مشهد در ترویج معارف قرآنی ۴۰

جاودانگی و ویژگی‌های اعجاز قرآن ۴۰

ویژگی‌های تفسیر نفحات الرحمن ۴۲

پیام حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف به همایش قرآن و باورهای دینی در گلپایگان ۴۴

جایگاه ایمان و باورهای دینی در قرآن ۴۵

جاذبه قرآن ۴۶

تأثیر زبان وحی ۴۶

استخراج باورهای دینی از قرآن ۴۷

احادیث اهل بیت علیهم السلام مبین حقایق قرآنی ۵۰

جلوه‌های هدایت قرآن ۵۰

پیام مرجع عالی‌قدر حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف به همایش طرح نسیم رحمت در استان ایلام ۵۳

قرآن نسخه درمان دردهای بشر ۵۳

- پیام حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف به همایش قرآن
و علوم بشری در شیراز ۵۶
- ارتباط قرآن و علم ۵۷
- خضوع دانشمندان در برابر قرآن ۵۸
- معجزه جاودان ۵۹
- پیام حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف به المپیاد قرآنی
دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم ۶۱
- قرآن پناه جهانیان ۶۲
- پیام حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف به جشنواره ملی
مسابقات قرآن دانشجویان ایران ۶۴
- حقیقت دعوت قرآن ۶۵
- اهمیت توجه به هدایت‌ها و دستورات قرآن ۶۵
- پیام حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف به مناسبت آغاز
دوره تکمیلی حفظ قرآن دانشکده‌های علوم قرآنی سراسر کشور ۶۷
- توصیف قرآن در قرآن و احادیث ۶۸
- جایگاه قرآن در دانشگاه‌های کشور ۶۹
- پیام حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف به همایش ملی
مسابقات بزرگ قرآنی «مدهامتان» در استان خوزستان ۷۲
- ویژگی‌ها و برنامه‌های قرآن ۷۳
- نقش قرآن در زندگی ۷۳
- دوری از قرآن علت اصلی مشکلات ۷۴

۸ ..... پیام‌های قرآنی

- پیام حضرت آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف به مناسبت شروع
عملیات پنجمین مدرسه قرآنی حضرت امام حسن مجتبی علیه‌السلام ۷۵
- پیام قرآن ۷۶
- وظیفه مؤمنان در عصر غیبت ۷۷
- قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام ۷۸

بخش دوم: دیدارها ۸۱

- دیدار جمعی از قرآن‌پژوهان، حافظان قرآن و طلاب حوزه علمیه رباط
کریم با حضرت آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف ۸۳
- جامعیت قرآن و مکتب تشیع ۸۳
- دیدار شماری از مدیران و بانوان مربی جامعه‌القرآن الکریم سراسر کشور
با آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف ۸۵
- جایگاه مربیان قرآن در جامعه ۸۵
- اهمیت فراگیری قرآن ۸۶
- دیدار مسئولین طرح‌های قرآنی وزارتخانه‌ها با حضرت آیت‌الله‌العظمی
صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف ۸۷
- استقلال، عزت و نجات انسان در گرو توجه به قرآن ۸۷
- دیدار طلاب اهواز با حضرت آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف ۸۹
- حقانیت وحی و قرآن ۸۹
- نقش قرآن در کاهش مشکلات و کاستی‌ها ۸۹
- رضایت امام زمان علیه‌السلام در عمل به قرآن ۹۰

دیدار برگزیدگان جشنواره قرآن و عترت بسیج دانش آموزی سراسر

کشور با حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف ۹۱

لزوم توجه به تعلیم و حفظ قرآن ۹۱

جایگاه مربیان قرآن ۹۲

زندگی حقیقی در پرتو عمل به قرآن ۹۲

دیدار معاون دانشگاه علوم قرآنی کشور با حضرت آیت الله العظمی صافی

گلپایگانی مدظله الوارف ۹۴

قرآن کتاب زندگی و راهنمای کمال جوامع بشری ۹۴

جدانپذیری قرآن و عترت از یکدیگر ۹۵

دیدار جمعی از حافظان، قاریان، فعالان و مدیران مؤسسات قرآنی، جامعه

پزشکی استان قم و اقشار مختلف مردم با حضرت آیت الله العظمی صافی

گلپایگانی مدظله الوارف ۹۷

قرآن برترین برنامه زندگی ۹۸

دیدار اعضای شرکت کننده در مسابقات کشوری قرآن ویژه کارکنان

سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران با حضرت آیت الله العظمی

صافی گلپایگانی مدظله الوارف ۱۰۰

جامعه سالم در پرتو عمل به قرآن و عترت ۱۰۰

دیدار شرکت کنندگان در نخستین دوره مسابقات قرآنی هسته های

گزینش دانشگاه های علوم پزشکی سراسر کشور با حضرت آیت الله

العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف ۱۰۳

جایگاه قرآن کریم در بین کتب آسمانی ۱۰۳

نقش قرآن و اهل بیت علیهم السلام در هویت بخشی به جامعه اسلامی ۱۰۴

۱۰..... پیام‌های قرآنی

دیدار رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه کشور با حضرت آیت الله العظمی

صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف..... ۱۰۶

جایگاه وقف در اسلام..... ۱۰۶

ترویج فرهنگ وقف و رعایت مسائل شرعی در موقوفات..... ۱۰۷

لزوم نگارش قرآن با رسم‌النخط خطاط‌های ایرانی..... ۱۰۸

دیدار برگزیدگان مسابقات قرآن و عترت سازمان بسیج دانش آموزی

کشور با حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف..... ۱۰۹

بی‌توجهی حاکمان ممالک اسلامی نسبت به قرآن..... ۱۰۹

قرآن و عترت تنها راه سعادت بشر..... ۱۱۱

اهمیت حجاب اسلامی..... ۱۱۱

دیدار رؤسای دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم سراسر کشور با حضرت

آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف..... ۱۱۳

قرآن تنها راه نجات بشر..... ۱۱۳

توجه بیشتر برای آموزش معارف قرآن..... ۱۱۳

معارف بی‌کران قرآن..... ۱۱۴

جامعیت قرآن و لزوم ارائه صحیح معارف قرآن..... ۱۱۵

دیدار اعضای ستاد برگزاری هفتمین نمایشگاه قرآن و عترت خراسان

رضوی با حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف..... ۱۱۷

عجز همگان از بیان معارف والای قرآن..... ۱۱۹

هدایتگران بشریت..... ۱۱۹

قرآن، تنها برنامه سعادت..... ۱۲۰

پیشرفت بشریت در عصر حضور قرآن..... ۱۲۰

فهرست مطالب ۱۱

- پیام‌های انسان‌ساز قرآن ۱۲۱
- دوری از قرآن، علت وجود ضعف و نقص ۱۲۳
- عالی‌ترین دستورات برای تحکیم خانواده ۱۲۳
- استقلال اسلامی، توصیه همیشگی قرآن ۱۲۴
- برخی از وجوه اعجاز قرآن ۱۲۵
- لزوم اهتمام بیشتر جامعه به قرآن ۱۲۶
- قدردانی نعمت عظیم قرآن ۱۲۷
- لزوم عمل به قرآن برای فعالان این عرصه ۱۲۷
- دیدار مدیر و معاونان شبکه قرآن با حضرت آیت‌الله العظمی صافی
گلپایگانی مدظله‌الوارف ۱۲۸
- شیوه‌های صحیح انتقال مفاهیم قرآن ۱۲۸
- لزوم توجه به ادعیه و سخنان ائمه علیهم‌السلام در برنامه‌های صدا و سیما .. ۱۲۹

بخش سوم: مراسم افتتاحیه و اختتامیه ۱۳۱

- مراسم اختتامیه مسابقات قرآن و نهج‌البلاغه ۱۳۳
- با حضور آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف در مشهد ۱۳۳
- نقش قرآن در تربیت فرزندان ۱۳۳
- توجه به احادیث اهل بیت علیهم‌السلام در تفسیر قرآن ۱۳۴
- مراسم رونمایی حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف از
نسخه خطی قرآن ۱۳۶
- مراسم اختتامیه جشنواره قرآن و عترت بسیج دانش آموزی در حضور
آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف ۱۳۷

- ۱۳۷ ..... ویژگی‌ها و فضیلت‌های قرآن
- ۱۳۸ ..... قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام الگوی زندگی بشر
- ۱۳۹ ..... اهل بیت علیهم‌السلام مفسران حقیقی قرآن
- ۱۳۹ ..... معارف بی‌انتهای قرآن
- ۱۳۹ ..... آشنایی معارف قرآن راه مقابله با هجوم فرهنگ غرب
- ۱۴۰ ..... نقش بانوان در مقابله با فرهنگ غرب
- ۱۴۰ ..... منزلت و کرامت بانوان در اسلام
- ۱۴۱ ..... رابطه زن و مرد در چارچوب دستورات اسلام

۱۴۳ ..... کتاب‌نامه

- آثار حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف در
یک نگاه ۱۴۷

بخش اول:

پیامها

پیام حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف
به مؤسسان و اعضای مؤسسه مهد قرآن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال الله تعالى:

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا
كَبِيرًا﴾^۱

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ
رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾^۲

قرآن کریم یگانه اثر بی‌همتا و باقی و پایدار رسالت خدا و وحی نازل
بر انبیا و معجزه جاوید دین اسلام و برهان حقایق همه ادیان حقه
آسمانی و عالم غیب و نور هدایت و شفا و رحمت است.

---

۱. اسراء، ۹. «این قرآن، به راهی که استوارترین راه‌هاست، هدایت می‌کند و به مؤمنانی که اعمال
صالح انجام می‌دهند، بشارت می‌دهد که برای آنها پاداش بزرگی است.»
۲. یونس، ۵۷. «ای مردم! اندرزی از سوی پروردگارتان برای شما آمده است و درمانی برای آنچه در
سینه‌هاست (درمانی برای دل‌های شما) و هدایت و رحمتی است برای مؤمنان!»

پیشرفت بشر در سایه معارف قرآن

در طی چهارده قرن که از نزول این کتاب عزیز گذشته، حرکت و شتاب بسیار چشمگیر و همه‌جانبه‌ای که برای بشر و کشف علوم و فنون و رشد معارف و آگاهی فراهم شد نسبت به تمام اعصار و دوران‌های طولانی گذشته بی‌سابقه و حیرت‌انگیز و اعجاز‌آفرین است. اگر دنیا را به دو عصر و دو دوره قدیم و جدید تقسیم کنیم، دوره نو و جدید آن که دوره تکامل و بروز استعدادهای بشری و نو شدن مظاهر زندگی و اکتشافات و اختراعات و تبدیل جهانیان به جامعه واحد است، دور قرآن کتاب جهانی و جهان است که از پرتو انوار آن حقایق آشکار و نهضت سریع انسانیت به سوی ترقی و تقدّم آغاز شد و آفاقی تازه که وسعت آن با میلیون‌ها و میلیاردها سال نوری نیز به حساب نمی‌آید بر روی بشر باز شد. منشور:

﴿خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾^۱

9

﴿سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾^۲

همه را به تحقیق و کاوش ترغیب و تشویق کرد و با ابلاغ‌های

۱. بقره، ۲۹. «خداوند همه آنچه را (از نعمت‌ها) در زمین وجود دارد، برای شما آفرید.»

۲. لقمان، ۲۰. «خداوند آنچه را در آسمانها و زمین است مسخّر شما کرده است.»

توحیدی مثل: ﴿أَتَمَّا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ﴾^۱ برابری همه نژادها را اعلان نمود و رسم بشرپرستی و شرک و کفر را محکوم کرد و اصولی را که هرچه بشر به سوی تمدن حقیقی پیشتاز شود، نیازمندی‌های او را مرتفع می‌سازد، مقرر نمود. دین واحد و حکومت واحد و نظام واحد، جامعه واحد و عدالت و برابری و صلح و امانت و صداقت و طهارت و رحم و احسان و رفاه و آسایش و امنیت و قانون برای همه و همه دعوت قرآن است و در یک کلمه، قرآن جهان را از ظلمات و تاریکی‌ها به نور و روشنایی وارد کرد و با ندای دلنواز ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾^۲ و ﴿إِنْ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَنْتَأْتُمْ﴾^۳ و صدها نواها و نداهای نجات‌بخش، مقام انسانیت تمام افراد را گرمی داشت و پایان دوره‌های سیاه استبداد و استکبار و استعمار را اعلام نمود. این کتاب کریم، همان‌گونه که چهارده قرن پیش معجزه کامله و دلیل باهر و برهان ظاهر به حق بودن اسلام بوده، امروز و همیشه و تاابد معجزه و برهان است و هر مسلمان در هر عصر و زمان می‌تواند با تلاوت آیه ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ﴾^۴ اعجاز آن را به دنیا اعلام کند و

۱. فصلت، ۶. «معبود شما معبودی یگانه است».

۲. نحل، ۹۰. «همانا خدا انسان را به عدل و احسان امر می‌کند»

۳. حجرات، ۱۳. «بی‌گمان گرمی‌ترین شما در نزد خداوند، پرهیزکارترین شماست»

۴. بقره، ۲۳. «و اگر در باره آنچه بر بنده خود [پیامبر] نازل کرده‌ایم شک و تردید دارید، (دست کم)

یک سوره همانند آن بیاورید»

تأیید خبر غیبی ﴿فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا﴾^۱ را که چهارده قرن است تأیید شده، از نو مشاهده کند.

فراگیری معارف قرآن توسط تمام افراد و اقشار جامعه

قرآن کریم بیش از آنکه کتاب چهارده قرن پیش و کتاب جوامع کوچک دنیا باشد کتاب امروز و جامعه بزرگ جهانی امروز است و بیش از آنکه کتاب امروز باشد، کتاب فرداها و عصرهای آینده است، آنچه ثابت و مسلم است مجد و عظمتی که برای مسلمانان به آن صورت بی نظیر فراهم شد از برکت تعالیم قرآن بود و هر سستی و وضعی که در هر عصر و زمان در ارکان جامعه مسلمین پیدا شد در اثر دوری از قرآن و هدایت‌های آن بود و یگانه راه جبران خسارت‌ها و ترمیم ضعف‌ها بازگشت به قرآن است.

بنابراین بهترین خدمت به جامعه مسلمان به خصوص نسل جوان و راه رستگاری و نجات از هرگونه ضعف و استضعاف، قرآنی شدن و قرآنی ساختن جامعه است. باید قرآن را همه‌جا ببریم و همه‌جا با قرآن باشیم؛ در خانه‌ها، در مدارس، در دانشگاه‌ها، در مؤسسات و ادارات، در بیمارستان‌ها، در بازار، در شهر، در روستا، در دولت، در مراکز مختلف، همه‌جا باید قرآن را ببریم و همه را با قرآن آشنا سازیم، همه باید به قرآن استشهاد کنند و از قرآن الهام بگیرند، در سخنان و مطالب و مقاصدشان قرآن را شعار خود قرار دهند.

۱. بقره، ۲۴. «ولی اگر چنین نکردید، که هرگز نخواهید کرد».

باید همه مبلغ قرآن باشیم و حقایق آن را به دنیای معاصر که سخت تشنه است برسانیم و مؤسسات تحفیظ قرآن و تدریس قرائت قرآن و تفسیر و بیان علوم قرآن را هرچه ممکن باشد گسترش دهیم و با این مؤسسات همکاری و معاضدت تنگاتنگ داشته باشیم که خوشبختانه گرایش جامعه به خصوص جوانان مؤمن و آگاه به قرآن بسیار موجب امیدواری و علامت رشد و آگاهی و بیداری است، مراکز تعلیم قرآن و دارالقرآن‌ها رو به ازدیاد و حفظ و تعلیم و تعلم قرآن موجب فخر و مباهات است.

قرآن و عترت عدل و قرین یکدیگر

نکته‌ای که در این حرکت وسیع و قرآنی باید به آن توجه داشت هشدار حضرت رسول اکرم ﷺ در حدیث متواتر ثقلین است که باید تمسک به قرآن با تمسک به عترت و ائمه طاهرین علیهم‌السلام توأم و مقرون به هم باشد. آنچه برحسب این حدیث قطعی و مسلم امان از ضلالت و گمراهی است تمسک به ثقلین قرآن و عترت است.

پرواز به سوی مدارج و معارج قرب الهی با این دو بال صورت می‌گیرد و با ترک هر کدام، پرواز تنها با دیگری امکان‌پذیر نیست. صرف یاد گرفتن قرآن و تجوید خواندن آن بدون تمسک به هدایت‌های ائمه طاهرین علیهم‌السلام و ولایت آنها و معرفت مقامشان میسر نمی‌شود و الا امثال حجاج‌ها در قرائت صحیح قرآن و درک فصاحت و بلاغت آن مهارت داشتند ولی

مصدق: «رُبَّ نَالٍ الْقُرْآنَ وَالْقُرْآنُ يَلْعَنُهُ»^۱ بودند. حاصل این است که در این مسیر و حرکت نورانی باید از هدایت اهل بیت علیهم‌السلام کمک بگیریم. نباید در تمسک به قرآن، تمسک به اهل بیت علیهم‌السلام را از نظر دور بداریم که خدای ناخواسته در تمسک به هر یک از این دو امانت عزیز پیغمبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم تمسک به دیگری کمتر و کمرنگ‌تر باشد. امید است که مؤسسان این مراکز قرآنی با آگاهی و هوشیاری این نکته را نیز که بسیار مهم است در برنامه‌ها و اساس‌نامه‌های خود منظور فرمایند.

مؤسسه مهد قرآن

بعد از این مقدمه طولانی که هدیه‌ای از حقیر به مؤسسه قرآنی «مهد قرآن» است، کمال تقدیر و تشکر خود را از حضرات حجج اسلام و مؤسسین مخلص و موفق مهد قرآن دامت افاضاتهم و عزیزانی که به کسب شرف افتخار خدمت و همکاری با این مؤسسه شریفه نایل شده‌اند تقدیم می‌دارم و توفیق آنان را در ظلّ عنایات صاحب وقت، و ولیّ امر حضرت بقیةالله مولى‌الورى الامام المهدى - ارواح العالمین له الفداء - مسئلت می‌نمایم و به عموم برادران و خواهران ایمانی که شیفته بسط و نشر حقایق قرآن کریم می‌باشند به‌طور مؤکد توصیه می‌نمایم که در همکاری مادّی و معنوی با این مؤسسه مقدّسه قرآنیّه مسابقت و مبادرت گسترده داشته باشند و در این اجر و ثواب عظیم خود را شریک و سهیم نموده و از این خوانِ گسترده و نادبّه‌الله مستفیض و بهره‌مند گردند.

۱. فیض کاشانی، المحجّة البیضاء، ج ۲، ص ۲۱۸؛ همو، الوافی، ج ۸، ص ۶۳۲؛ مجلسی، بحار الانوار،

۸۹، ص ۱۸۴؛ محدث نوری، مستدرک الوسائل، ج ۴، ص ۲۴۹.

بخش اول: پیام ها ۲۱

ضمناً علاوه بر تبرّعات و هدایایی که تقدیم می‌نمایند مجازند تا حدود
ثلث از سهم مبارک امام علیه السلام را برای ادامه کار و توسعه این بنیاد
مبارک بپردازند.

اقل المتمسکین بالثقلین

لطف الله صافی

عید سعید غدیر خم ۱۴۱۶ هجری قمری

مطابق با ۱۸ اردیبهشت ماه ۱۳۷۵

پیام مرجع عالی قدر
حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف
به نشست تخصصی زیباشناسی قرآن مجید

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم

﴿قُلْ لَّيْنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ
هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ
ظَهِيرًا﴾^۱

السلام علیکم ورحمة‌الله و برکاته.

با تقدیر و تشکر فراوان از برگزارکنندگان عزیز و شرکت‌کنندگان، اساتید و قرآن‌پژوهان حاضر در این مجلس قرآنی «نشست تخصصی زیباشناسی قرآن مجید»؛ امید است نورانیت قلوب منورشان همواره در ازدیاد و مشمول توجهات عدل یگانه قرآن کریم حضرت بقیة‌الله الاعظم - ارواح العالمین له الفداء - باشند.

۱. اسراء، ۸۸. «بگو: اگر انسان‌ها و پریان (انس و جن) اتفاق کنند که همانند این قرآن را بیاورند، همانند آن را نخواهند آورد؛ هرچند یکدیگر را (در این کار) کمک کنند».

زیبایی‌های قرآن

زیبایی و جمال قرآن مجید، از سراسر این کتاب آسمانی، از ظاهر و باطن، از لفظ و معنا، از آیات و سوره، از بشارت‌ها و اندازها، بیان حقایق، ارائه عالی‌ترین مراتب و درجات توحید، مسائل اعتقادی نبوت، معاد و امامت، تعالیم اخلاقی تربیتی و سیاسی و مبارزه با کج‌فهمی‌ها، کج‌روی‌ها و عادات ناستوده و زشت در همه رشته‌های فردی، اجتماعی، مادی و معنوی ظاهر و آشکار است.

همه‌وهمه، جمال و زیبایی، نور، شفا و هدایت است و طی چهارده‌قرن گذشته زمان، همواره در لمعان بوده و جاودان، در اعصار آینده، مرکز استکشاف حقایق خواهد بود و جمالش همان جمالی است که آن را در دعا از خداوند متعال طلب می‌کنیم: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ جَمَالِكَ بِأَجْمَلِهِ»^۱.

آنچه را در این مختصر می‌خواهم به عرض برسانم این است که جمال قرآن یک جمال عام است که از اول تا پایان قرآن کریم از آن ظاهر است و اهل لسان، هرکدام، آن را به حسب ذوق و قریحه خود درک می‌نمایند و هرچه آن را می‌خوانند و می‌شنوند از التذاذشان فرو نمی‌کاهد.

۱. طوسی، مصباح‌المتجهد، ص ۷۶۰؛ ابن طاووس، اقبال‌الاعمال، ج ۱، ص ۹۶، ۱۷۵؛ ج ۲، ص ۳۵۷، کفعمی، المصباح، ص ۶۹۲ «خدایا از تو درخواست می‌کنم به نیکوترین مراتب جمالت».

جاذبه قرآن

جمال، جمالی است که عرب جاهلی و مشرکان جزیره‌العرب را به‌گونه‌ی اعجاب‌انگیزی تحت‌تأثیر قرار داد و دل‌هایشان را به قبول اسلام، فتح نمود آن‌چنان که یک سوره و حتی یک آیه‌اش آنها را تکان می‌داد و همه‌ی عادات و برنامه‌های جاهلیت را ترک می‌کردند.

آن آیات نورانی و کلمات جاودانه‌ی آسمانی همگان را مبهوت و متحیر ساخته بود که چگونه این کلام، مردم را تغییر می‌دهد و به‌گفته‌ی کفاری - که جامعه را از نزدیک شدن به رسول اکرم ﷺ و شنیدن قرآن کریم بیم می‌دادند - بین زن و شوهر، پدر و پسر و دوست با دوست جدایی می‌اندازد. گویا آنان تأثیر این کلام را قهری می‌دانستند.

مثل ولید بن مغیره وقتی سوره حم سجده را از حضرت ختمی مرتبت ﷺ شنید آن‌گونه تکان خورد که زبان به اقرار و اعتراف به عظمت قرآن گشود.^۱

طفیل بن عمرو دوسی یکی از رجال معروف، شاعر و آگاه به مکه آمد؛ قریش نزد او رفتند و او را از دیدار با رسول خدا ﷺ منع کرده و ترسانیدند که سخن محمد ﷺ سحر است و میان مرد و همسرش و بلکه بین او و خودش جدایی می‌اندازد؛ می‌گفتند: «ما بر تو و قوم تو از او بیمناکیم و صلاح و خیر تو در این است که نه با او سخن بگویی و نه سخنش را بشنوی.»

۱. مجلسی، بحارالانوار، ج ۹، ص ۱۶۷ - ۱۶۸.

اما طفیل روزی به کعبه رفت. او حضرت رسالت پناه، خاتم‌النبیین را در حال قرائت قرآن دید و صدای ملکوتی حضرتش را به گوش‌جان شنید و از جام وصل قرآن، جرعه‌ای از آب حیات نوشید و چنان پسندید و دلدادۀ آن شد که به خود گفت: «مادرم به عزایم بنشیند! من شخصی آگاه و سخن‌شناسم و کلام نیک را از بد تشخیص می‌دهم؛ چرا سخن چنین مردی را نشنوم؟ اگر نیک است می‌پذیرم و اگر بد باشد آن را ترک می‌کنم». کوتاه سخن آنکه این مرد با شخصیت پس از شنیدن آیات قرآن کریم و دعوت آن حضرت، بی‌درنگ ایمان آورد و به‌سوی قوم خویش بازگشت؛ آنها را به اسلام دعوت نمود و جمعی از آنان به شرف اسلام، مشرف شدند.^۱

تأثیرگذاری قرآن در دل‌ها

اعجاز قرآن از این هم بیشتر و فراتر می‌رفت؛ کسی نبود که تحت‌تأثیر جمال آن قرار نگیرد؛ زیبایی و دلربایی قرآن، سران‌عنود و لجوج کفر و شرک را نیز شیفته‌ی خود کرده بود.

از سخت‌ترین دشمنان حضرت رسول ﷺ، اخنس بن شریق، ابوسفیان بن حرب، ابوجهل بن هشام بودند. این سه نفر، هر یک شبانه به تنهایی و پنهانی برای شنیدن تلاوت قرآن محمد ﷺ به اطراف و نزدیک مکانی می‌رفتند که آن حضرت، قرآن می‌خواند و بیشتر شب را به قیام و عبادت

۱. ابن‌هشام، السیره‌النبویه، ج ۱، ص ۲۵۶ - ۲۵۷؛ ابن‌عساکر، تاریخ مدینه دمشق، ج ۲۵، ص ۱۳ - ۱۴؛ مقریزی، امتاع‌الاسماع، ج ۴، ص ۳۷۵ - ۳۷۶.

و تلاوت قرآن، به ترتیل و تأمل و حال خاص توجه خویش می‌گذراند و با آن صدای خوش و دلنواز، آیات الهی را با حضور قلبی که مخصوص به خود آن حضرت بود قرائت می‌نمود. این سه نفر که هر یک برای شنیدن آیات قرآن با صوت روح‌انگیز محمدی ﷺ رفته بودند اتفاقاً در بازگشت به‌هم برخوردند؛ رازشان برای هم آشکار شد و یکدیگر را ملامت کردند که اگر جوانان قریش از مثل این ماجرا آگاه شوند همه به محمد ﷺ می‌گروند؛ و لیکن شب بعد هم هر کدام از آنان را، شوق شنیدن آیات قرآن از نای جان‌فزای محمد ﷺ چنان برمی‌انگیخت که گویی پاهایشان آنها را بدون اراده و اختیار به‌سوی آن حضرت می‌برد.

در این شب نیز در بازگشت به‌هم رسیدند و ملامتشان بر کاری که کرده بودند بیشتر شد و شب سوم هم این واقعه تکرار شد و پس از این، دیگر عهد و پیمان بر ترک آن بستند.^۱

این داستان‌های معتبر تاریخی نشان می‌دهد که در گرویدن مردم به اسلام، نقش مرکزی و اساسی از آن قرآن و اثر این زیبایی الهی است که البته در کنارش، سیرهٔ یگانه و بی‌مانند رسول خدا ﷺ، خُلق عظیم آن حضرت، معجزات و دیگر اسباب تأییدات الهی نیز در ادای آن رسالت بزرگ و سنگین، حضرتش را یاری نمود و خلاصه آنکه سر بزرگ و اصلی موفقیت دعوت قرآن، توجه به خود قرآن و جمال قرآن بود که متأسفانه امروز بسیاری حتی مسلمانان از این‌همه جمال و

۱. ابن اسحاق، سیره، ج ۴، ص ۱۶۹؛ ابن هشام، السیره النبویه، ج ۱، ص ۲۰۷ - ۲۰۸؛ ابن کثیر، البدایة و النهایه، ج ۳، ص ۸۲؛ همو، السیره النبویه، ج ۱، ص ۵۰۵ - ۵۰۶؛ سیوطی، الدر المنثور، ج ۴، ص ۱۸۷.

جلال غافل مانده‌اند! این جمال و جلوه‌ عام قرآن بود که یک زن اعرابی به آن توصیف مشهور ادبی گوشه‌ای از جمال آیه کریمه:

﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خَفَتْ عَلَيْهِ فَأَلْقَيْهِ فِي الْبِئْرِ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَآؤُهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾^۱ را بیان نمود.^۲

جلوه‌ها و مراتب زیبایی و جمال قرآن نسبت به مخاطبان

جمال عام قرآن همواره در تجلی و جلوه است و جمال حق و جمالی است که اجمل از آن نیست. اما علاوه‌براین جمال عام، آیات قرآن و سور آن هرکدام جمال و بلکه جمال‌های بخصوصی دارند و اشخاص و افراد و علما و دانشمندان هم هرکدام از جمال خاصی برحسب قریحه و ذوق و فن و معرفت و بصیرت خود بهره می‌برند و نور و هدایت می‌گیرند؛ مثلاً از متفکران در عالم ملک و ملکوت و آیات آفاقیه و انفسیه، جمال آیاتی مثل:

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ * الَّذِينَ يَذْكُرُونَ
اللّهَ قِيَامًا وَقُؤْمًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي

۱. قصص، ۷. «ما به مادر موسی الهام کردیم که: او را شیر ده و هنگامی که بر او ترسیدی، وی را در دریا (ی نیل) بیفکن و نترس و غمگین مباش، که ما او را به تو بازمی‌گردانیم، و او را از رسولان قرار می‌دهیم!»

۲. ابن جوزی، زادالمسیر، ج ۳، ص ۳۷۵؛ قرطبی، الجامع‌لاحکام القرآن، ج ۱۴، ص ۲۵۲؛ عاملی نباطی، الصراط‌المستقیم، ج ۱، ص ۴۳.

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا
بِاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ^۱

و مانند:

﴿سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ
لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
شَهِيدٌ﴾^۲

و مانند:

﴿وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ * وَفِي أَنْفُسِكُمْ
أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾^۳

و نیز:

﴿إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَمِيتِ

۱. آل عمران، ۱۹۰ - ۱۹۱. «مسلماً در آفرینش آسمان‌ها و زمین، و آمد و رفت شب و روز، نشانه‌های (روشنی) برای خردمندان است. همان‌ها که خدا را در حال ایستاده و نشسته، و آن‌گاه که بر پهلو خوابیده‌اند، یاد می‌کنند و در اسرار آفرینش آسمان‌ها و زمین می‌اندیشند (و می‌گویند): بار الها! اینها را ببوده نیافریده‌ای! منزهی تو! ما را از عذاب آتش، نگاه دار!»

۲. فصلت، ۵۳. «به زودی نشانه‌های خود را در اطراف جهان و در درون جانشان به آنها نشان می‌دهیم تا برای آنان آشکار گردد که او حق است؛ آیا کافی نیست که پروردگارت بر همه چیز شاهد و گواه است؟!»

۳. ذاریات، ۲۰ - ۲۱. «و در زمین آیاتی برای جویندگان یقین است، و در وجود خود شما (نیز آیاتی است) آیا نمی‌بینید؟!»

وَمُخْرِجِ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذَلِكُمْ اللَّهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ
 * فَالِقَ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ
 وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ^۱

و همچنین:

﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
 هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ^۲﴾

دلربایی می‌نماید و جمال بی‌مانندی که این آیات و امثال آن دارند
 آنها را به حسب مراتب درک و معرفت، جذب و به عوالم بالا و بالاتر
 سیر می‌دهد و همچنین مؤمنان و موقنان از جمال مثل این آیه:

﴿اللَّهُ يُعَلِّمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ
 وَمَا تَنْزِلُ دَاوُدَ وَكُلَّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ * عَالِمُ الْغَيْبِ
 وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ * سَوَاءٌ مِّنْكُمْ مَّنْ
 أَسْرَأَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ

۱. انعام، ۹۵ - ۹۶. «خداوند، شکافنده دانه و هسته است زنده را از مرده خارج می‌سازد، و مرده را
 از زنده بیرون می‌آورد؛ این است خدای شما! پس چگونه از حق منحرف می‌شوید؟! او شکافنده
 صبح است و شب را مایه آرامش، و خورشید و ماه را وسیله حساب قرار داده است این،
 اندازه‌گیری خداوند توانای داناست!»

۲. حشر، ۲۲. «او خدایی است که معبودی جز او نیست، دانای آشکار و نهان است، و او رحمان و
 رحیم است!»

وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ^۱

و آیات دیگر بر یقین و نور قلب خویش می‌افزایند.
آیاتی مانند:

﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ...﴾^۲

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ
وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ...﴾^۳

﴿وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ
أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾^۴
﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ

۱. رعد، ۸ - ۱۰. «خدا از جنین‌هایی که هر (انسان یا حیوان) ماده‌ای حمل می‌کند آگاه است و نیز از آنچه رحم‌ها کم می‌کنند (و پیش از موعد مقرر می‌زایند)، و هم از آنچه افزون می‌کنند (و بعد از موقع می‌زایند) و هر چیز نزد او مقدار معینی دارد. او از غیب و شهود آگاه، و بزرگ و متعالی است! برای او یکسان است کسانی از شما که پنهانی سخن بگویند، یا آن را آشکار سازند و کسانی که شبانگاه مخفیانه حرکت می‌کنند، یا در روشنایی روز.»

۲. نور، ۳۵. «خداوند نور آسمان‌ها و زمین است.»

۳. نحل، ۹۰. «خداوند به عدل و احسان و بخشش به نزدیکان فرمان می‌دهد و از فحشا و منکر و ستم، نهی می‌کند خداوند به شما اندرز می‌دهد، شاید متذکر شوید!»

۴. فصلت، ۳۴. «هرگز نیکی و بدی یکسان نیست بدی را با نیکی دفع کن، ناگاه (خواهی دید) همان کس که میان تو و او دشمنی است، گویی دوستی گرم و صمیمی است!»

هُونًا... ﴿۱﴾

﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ...﴾^۲

﴿وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾^۳

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَمَنْ يَعْمَلْ

مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾^۴

﴿إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنْ

السَّمَاءِ...﴾^۵

﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ...﴾^۶

و مثل:

﴿وَإِذْ بَشَّرْنَا أَبْنَاءَ نُوْحٍ بِبَنَاتٍ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ وَلِيُؤْتِيَهُم مِّنْ رَّبِّهِمْ أَجْرًا﴾^۷

۱. فرقان، ۶۳ «بندگان (خاص خداوند) رحمان، کسانی هستند که با آرامش و بی تکبر بر زمین راه می‌روند».

۲. حجرات، ۱۳. «گرامی‌ترین شما نزد خداوند با تقواترین شماست».

۳. بقره، ۲۱۶. «چه بسا چیزی را خوش نداشته باشید، حال آنکه خیر شما در آن است».

۴. زلزله، ۷-۸. «پس هرکس هموزن ذره‌ای کار خیر انجام دهد آن را می‌بیند! و هرکس هموزن

ذره‌ای کار بد کرده آن را می‌بیند!»

۵. یونس، ۲۴. «مثل زندگی دنیا، همانند آبی است که از آسمان نازل کرده‌ایم».

۶. رعد، ۱۷. «خداوند از آسمان آبی فرستاد».

۷. نحل، ۵۸. «درحالی که هرگاه به یکی از آنها بشارت دهند دختر نصیب تو شده».

و مثل:

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
أَزْوَاجًا...﴾^۱

﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ...﴾^۲

و صدها آیات دیگر و همه آیاتی که هریک با جلوه یا جلوه‌های خاصی، قشرها و اصناف مختلف و اندیشمندان جهان را غرق تفکر و تأمل و شوق و انس می‌نمایند و او را به آفاق و عوالم بالا پرواز می‌دهند.

عمل به قرآن

در خاتمه آنچه لازم است حقیر، خود و دیگران را به آن تذکر دهم عمل به قرآن است؛ عمل به هدایت‌ها و تعالیم قرآن، عمل به احکام قرآن و تمسک عملی به قرآن و عترت.

توجه به روح قرآن و تعالیم بلند اخلاقی‌اش باید در صدر برنامه‌سازی‌ها قرار گیرد و پیام معنوی این کتاب نورانی از کرسی‌های نظریه‌پردازی فرا گذرد و ابعاد حیات‌بخش و انسان‌ساز آن در بحران معنوی دنیای جدید، همه جوامع را دربرگیرد.

هر کاستی، کمبود و نقص در جامعه اثر عمل نکردن به قرآن است. عزت ما، وحدت ما، استقلال ما، قوّت و قدرت ما، اخوت و برادری،

۱. روم، ۲۱. «و از نشانه‌های او اینکه همسرانی از جنس خودتان برای شما آفرید».

۲. مائده، ۲، ۸. «دشمنی با جمعیتی، شما را به گناه و ترک عدالت نکشاند».

نجات از فقر اقتصادی، علمی و صنعتی، رهایی از ضعف اخلاقی، برون‌رفت از بلا و بنیان جهالت و اعتیاد، و بالاخره موفقیت در فتح قله‌های علم و معرفت همه در سایهٔ عمل به قرآن مجید فراهم می‌شود. بار دیگر از اساتید محترم و قرآن‌پژوهان شرکت‌کننده در این اجلاس و عزیزانی که خدمت به قرآن کریم و این جلسهٔ نورانی نصیب آنها شده است تقدیر و تشکر نموده و توفیق همگان را در نشر و ترویج معارف نورانی قرآن از خداوند متعال مسئلت دارم.

لطف‌الله صافی

۲۴ جمادی‌الاولی ۱۴۲۷

۳۱ خردادماه ۱۳۸۵

پیام حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف
به مسابقات سراسری قرآن کریم
ویژه نابینایان و معلولان جسمی - حرکتی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال الله تعالى:

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمٌ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ
الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾^۱

از حرکت‌های بسیار امیدبخش و سازنده که برکات معرفتی و تربیتی و اجتماعی آن جامعه را به‌سوی درجات رفیع معنوی و ارزش‌های والای انسانی سیر می‌دهد، گرایش مردم، مخصوصاً نسل جوان به آشنایی با قرآن کریم و معارف و هدایت‌های این کتاب بزرگ آسمانی است که بحمدالله روزبه‌روز این حرکت روبه‌جلو و درحال گسترش است.

همگانی بودن دعوت قرآن

یکی از حقایق مهم قرآن کریم این است که مخاطب خطابات عامه قرآنی که به عنوان «یا ایها الناس» یا «یا ایها الذین آمنوا» آمده است همه مردم و افراد مؤمن می‌باشند و اختصاص به صنف یا نژادی خاص

۱. اسراء، ۹. «این قرآن، به راهی که استوارترین راه‌هاست، هدایت می‌کند و به مؤمنانی که اعمال صالح انجام می‌دهند، بشارت می‌دهد که برای آنها پاداش بزرگی است.»

ندارد؛ معلول را مانند سالم و نابینا را مانند بینا مخاطب ساخته و همه یکسان از این خوان پهناور نعمت‌های معنوی بهره‌مند می‌شوند.

نعمت‌های حقیقی

این‌هم یک فرق بزرگ بین نعمت‌های جسمانی و صوری و نعمت‌های روحی و معنوی و حقیقی است که از نعمت‌های جسمانی بعضی برخوردارند؛ مانند نعمت بینایی، نعمت گویایی، نعمت شنوایی، نعمت سلامتی و نعمت مال و بعض دیگر مثل نابینایان و ناشنوایان یا بیماران از آن محرومند؛ ولی نعمت‌های روحی، معنوی و اخروی نصیب همه و هرکس که لیاقت آن را داشته باشد، می‌شود؛ اگرچه از نعمت‌های جسمانی و توانایی‌های بدنی محروم باشند. همه می‌توانند مؤمن باشند، همه می‌توانند در معرفه‌الله، خداشناسی، ایمان به خدا، معاد، پیغمبر و امام، خود را به درجات عالیّه برسانند.

بسا کسانی که از نعمت‌های ظاهری محرومند ولی از نعمت‌های حقیقی به مراتب از آنها که بیشترین نعمت‌های ظاهری را دارا هستند، بهره‌مندند. براین‌اساس این برنامه قرآنی و اقدام به گسترش فرهنگ قرآن بین معلولین مؤمن و عزیز، بسیار قابل تقدیر و اقدامی قرآنی است. اینجانب به‌سهم خود از همه عزیزانی که در خدمت این برنامه، توفیق کسب ثواب دارند به‌ویژه سازمان بهزیستی کشور و مسئولان محترم آن تشکر می‌نمایم.

امید است در پرتو تمسک به ثقلین (قرآن و عترت) ملت و جامعه اسلامی همواره به جایگاه رفیع‌تر علم و عمل و رشد و معرفت نائل

۳۶ ..... پیام‌های قرآنی

گردد و با الهام از این دو سرمایه نفیس ، فرهنگ قرآنی در جامعه ما و کشورهای اسلامی حاکم گردد.

والسلام علیکم ورحمة الله.

لطف الله صافی

۲۷ شعبان المعظم ۱۴۲۹

پیام حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف
به همایش قرآن و دانشگاه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمٌ﴾^۱

صدق الله العلي العظيم.

السلام علیکم ورحمة الله و بركاته.

با تبریک هفته قرآن و دانشگاه به جمیع دانشگاهیان و دانشجویان عزیز و اساتید محترم و تعظیم و تکریم از این حرکت مقدس قرآنی که نویدبخش فتح قله‌های حقایق و درس علوم و حیانی و معارف عمیق قرآنی است، به طور اجمال و برای اینکه اینجانب نیز در این خوان گسترده علم و بصیرت و بینش و فواید رحمانی آن با کمال خضوع شرکت کرده باشم، توجه آن جمع دانشور و معارف‌پرور را به معانی و پیام‌های بلند و ژرف و عمیقی که از همین آیه شریفه استفاده می‌شود جلب می‌نمایم.

لزوم توجه بیشتر به قرآن پژوهی

حق این است که اگرچه در طول چهارده قرن قرآن پژوهشی و کاوش و تحقیق و بررسی هدایت‌های قرآن همواره ادامه داشته و در شعب مختلف علوم قرآنی علمای بزرگ و دانشمندان عالی‌مقام و مفسران نامدار و متفکر

۱. اسراء، ۹. «این قرآن، به راهی که استوارترین راه‌هاست، هدایت می‌کند».

آن همواره روبه‌جلو بوده‌اند ولی باید گفت: هنوز هم در کلاس‌های نخست و آغاز کارند و نورافشانی قرآن به مرور اعصار بیشتر و بیشتر می‌شود.

تفاسیری که برای قرآن مجید نوشته شده، هم از جهت محتوا و هم از جهت حجم بسیار بااهمیت و باعظمت است؛ تنها یک دوره تفسیری که به‌دستور خلف بن احمد سامانی و توسط گروهی از علمای عصر او نوشته شد، حجم آن به‌قدری بزرگ بود که کتابخانه وسیعی را شامل می‌شد. حتی بیگانگان منصف در برابر این کتاب آسمانی سرِ خضوع و احترام بر زمین گزارده‌اند و قرآن بیش از اینکه کتاب چهارده قرن گذشته باشد کتاب این عصر و عصرهای آینده است.

گرایش دانشگاهیان عزیز به قرآن‌پژوهی و آشنایی بیشتر با کتاب جداً در زمان ما در خور کمال تقدیر و تحسین است. امید است که این برنامه روزبه‌روز مورد استقبال بیشتر قرار گیرد و یگانه عدل قرآن حضرت بقیةالله مولانا المهدی - ارواحنا له الفداء - که به موجب حدیث متواتر ثقلین عدل حاضر قرآن مجید هستند از آن مسرور و خشنود شوند.

بنده این توفیق بزرگ را به اعضای علمی و اساتید والامقام و دانشجویان عزیز دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی بالخصوص تبریک می‌گویم و دوام این افتخار بزرگ را برای آنان از خداوند متعال مسئلت دارم.

لطف‌الله صافی

۲۶ ذی‌القعدة ۱۴۳۰

مطابق با ۲۳ آبان‌ماه ۱۳۸۸

پیام حضرت آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف
به نخستین نشست تخصصی تفسیر و تفسیرنگاری
در سدهٔ اخیر در حوزهٔ علمیهٔ مشهد

همایش بررسی رویکردها و رهاوردهای تفسیری
آیت‌الله حاج شیخ محمد نهاوندی رحمته‌الله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَ
يُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ
أَجْرًا كَبِيرًا ﴾^۱

السلام علیکم ورحمة‌الله و برکاته

با عرض ادب و احترام به حضرات فضلا و علما و دانشمندانی که
زینت‌افزای این نشست شریف قرآنی شده‌اند، و با تجلیل از مقام عالی
مفسر گران‌قدری که این هم‌اندیشی به منظور گرمای‌داشت خدمات
تفسیری آن شخصیت ارجمند، تشکیل شده است. امتیاز این نشست،
علاوه‌بر حرکتی سودمند به‌سوی قرآن کریم و معارف و حیانی و احیای

۱. اسراء، ۹. «این قرآن، به راهی که استوارترین راه‌هاست، هدایت می‌کند و به مؤمنانی که اعمال
صالح انجام می‌دهند، بشارت می‌دهد که برای آنها پاداش بزرگی است.»

علم تفسیر و قرآن‌پژوهی، این است که این برنامه مقدس در آستان ملائک پاسبانِ عدل ناطق قرآن حضرت امام علی بن موسی‌الرضا - علیه آلاف التحية و الثناء - و به همت فضلالی این خطه ولایی علم و ادب برگزار می‌شود.

نقش بارگاه ملکوتی امام رضا علیه السلام و حوزه علمیه مشهد در ترویج

معارف قرآنی

آری سزاوار است که از مشهد مقدس که به واسطه مضجع شریف عالم آل محمد - صلوات‌الله علیهم اجمعین - که همه آفاق آن را معنویت و معرفت بخشیده است، انوار قرآن مجید و وحی الهی در اشراق و لمعان باشد و حوزه و دانشگاه و دیگر طبقات جامعه برای درک معارف قرآن و زندگی با قرآن و حرکت به سوی اخلاق قرآنی و نظام قرآنی، دعوت شوند و ندای روح‌بخش ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمٌ﴾^۱ از آنجا طنین‌انداز گردد. چه اینکه امت قرآن، امت حیات، امت توحید و ایمان، امت عدل و احسان و امت مکارم اخلاق است. امت قرآن، ظلم‌ستیز و مظلوم‌نواز است، شجاع و اهل ایثار و رحم و انصاف است.

جاودانگی و ویژگی‌های اعجاز قرآن

در این مجال، مناسب می‌دانم به نکته‌ای اشاره کنم. قرآن نه فقط معجزه و دلیل خاتمیت دین اسلام بلکه یگانه برهان جاودان حقانیت

۱. اسراء، ۹. «این قرآن، به راهی که استوارترین راه‌هاست، هدایت می‌کند».

دعوت همه انبیای سلف از آدم تا خاتم است. ندای تحدی آن به جهان، تا روز قیامت باقی است و خطاب ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا﴾^۱ پس از چهارده قرن، هنوز به گوش می‌رسد. عالم مشهور متبحر در فنون و علوم - ابن رشد اندلسی - طی بیانانی در فرق بین اعجاز قرآن مجید و معجزات سایر انبیا و حتی سایر معجزات شخص حضرت خاتم الانبیاء ﷺ که بسیاری از آنها به تواتر، قطعی و ثابت است، می‌گوید: «دلالیت قرآن بر نبوت حضرت رسول اعظم ﷺ مثل دلالیت انقلاب عصا به حیه بر نبوت موسی ﷺ و احیای موتی و شفای اکمه و ابرص بر نبوت عیسی ﷺ نیست؛ بلکه گویاتر و رساتر است. این افعال گرچه از غیر انبیا و به غیر معجزه ظاهر نمی‌گردد و قانع‌کننده است، اما با فعل یا صفتی از صفات نبی - که به اعتبار آن صفت نبی شمرده می‌شود - ارتباط ندارد. اما قرآن دلالتش بر صفت نبوت، چونان دلالیت درمان بیمار بر طبّ طبیب است؛ اگر دو تن ادعای طب کنند و یکی از آنها بگوید دلیل بر طبابت من این است که روی آب راه می‌روم، و دیگری بگوید دلیل بر طبیب بودن من این است که بیماران را علاج و درمان می‌کنم؛ بدیهی است اگرچه هردو مورد تصدیق هستند، اما تصدیق طبیب بودن آن‌کس که بیماران را درمان کرده، از تصدیق کسی که روی آب رفته، قوی‌تر است. خلاصه اعجاز قرآن، معجزه مناسب با نبوت است، و دلیل بر صحت ادعا، مناسب با مدعاست. به‌خلاف ابراء اکمه و ابرص و احیای موتی و قلب عصا به ثعبان؛ که گرچه به واسطه آنها هم

۱. بقره، ۲۳. «و اگر در باره آنچه بر بنده خود [پیامبر] نازل کرده‌ایم شک و تردید دارید».

نبوت مدعی نبوت، تصدیق می‌شود اما هیچ‌یک از آنها کار رسول و نبی نیست؛ مثل اینکه روی آب راه رفتن هم کار طیب نیست.

پیغمبر اعظم ﷺ اعلام نبوت و رسالت فرمود و کارش را که رسالت و رساندن پیام است، معجزه و دلیل بر نبوت اعلام نمود. خود نبوت و رسالت، امری خارق‌العاده و معجزه و دلیل است و به آن تحدی نمود که: «وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ»^۱ «اگر در دعوت و رسالت و آنچه بر بنده خود نازل کرده‌ایم شک دارید یک سوره همانند آن را بیاورید». یعنی مثل همان که بر او نازل کرده و او را به رسالت و رساندن آن به شما مبعوث کرده‌ایم بیاورید؛ معجزه او همان خود آن است و دلیل بر صدق دعوت، خود آن دعوت است. برهان بر حقانیت قرآن و وحیانی بودن آن، خود آن است که *إِلَى الْأَبَدِ* و در هر عصر اگر انس و جن اجتماع کنند و باهم همکاری نمایند که مثل آن را بیاورند، نخواهند توانست».

ویژگی‌های تفسیر *نفحات الرحمن*

به‌همین مقدار که از نمی از *یَم* و اندکی از بی‌شمار است بسنده می‌کنیم و مفسر نامدار و علامه بزرگوار معاصر، مرحوم حاج شیخ محمد نهاوندی و تفسیر شریف *نفحات الرحمن* را که از تألیفات ارزشمند این عصر در سده چهاردهم هجری قمری است، گرامی می‌داریم.

۱. بقره، ۲۳. «و اگر درباره آنچه بر بنده خود [پیامبر] نازل کرده‌ایم شک و تردید دارید، (دست کم) یک سوره همانند آن بیاورید».

الحق این تفسیر از جهاتی که باید مدنظر مفسر باشد، جایگاهی رفیع است. این تفسیر و تفسیر ناتمام علامه بلاغی از حسنات بزرگ روزگار ما هستند؛ و با ویژگی‌های بالایی که دارند، از اعتبار خاصی برخوردارند و نور تمسک به ثقلین، از آنها در تلالؤ و نمایان است. به‌ویژه طرائف چهل‌گانه تفسیر *نفحات الرحمن* که در کمال استحکام و اتقان است بر ارزش آن افزوده است؛ خداوند متعال بر علو درجات این مفسر عالی‌قدر و موفق بیفزاید.

در خاتمه از همه حضرات شرکت‌کننده در این همایش منور قرآنی و خدمتگزاران و برگزارکنندگان آن که خدمت به قرآن را برای خود افتخار بزرگ می‌دانند و نشست حاضر را در تجلیل از خدمت و سیرت قرآنی یک مفسر گران‌قدر، ترتیب داده‌اند، تشکر کرده، مزید توفیقات همگان را از خداوند متعال مسئلت دارم.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

لطف الله صافی

ربیع الثانی ۱۴۳۱

پیام حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف
به همایش قرآن و باورهای دینی در گلپایگان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال الله تعالى:

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ
الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾^۱.

السلام عليكم ورحمة الله.

با عرض احترام به حضار گرامی و تقدیر از برنامه‌ای که چند سال است به عنوان تقویت مبانی اعتقادی و شبهه‌زدایی دینی در شهر مذهبی گلپایگان که سوابق دینی و علمی آن معروف و مشهور است انجام می‌شود و با تاکید بر لزوم کار و اهمیت تبلیغ تحت عنوان مذکور در شرایط کنونی جهان و مشکلات فرقه‌گرایی‌ها و فرقه‌سازی‌ها و فعالیت‌های اضلالی که مخصوصاً نسل جوان را هدف قرار داده و به تضعیف سنت‌های ثابته و تخریب ساختارهای مقدس اهتمام دارند، انتخاب عنوان «قرآن و باورهای دینی» برای برنامه حاضر عالیة‌المضامین و کثیرة‌الجوانب است.

۱. اسراء، ۹. «این قرآن، به راهی که استوارترین راه‌هاست، هدایت می‌کند و به مؤمنانی که اعمال صالح انجام می‌دهند، بشارت می‌دهد که برای آنها پاداش بزرگی است.»

این موضوع در هر حد در جامعه و نسل حاضر و دانش پژوهان و دانشگاهیان و سایر اصناف مطرح شود موجب رشد معرفت و شعور دینی و درک مقاصد وحیانی و قرآن می‌شود.

جایگاه ایمان و باورهای دینی در قرآن

در خود قرآن کریم، آیات متعددی مردم را به ایمان و باور و اعتقاد دعوت نموده و مثل حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله را به ایمان توصیف نموده و مؤمنان را به ایمان به خدا و ملائکه و پیامبران و کتابهای آسمانی ستوده است و اوصاف مؤمنین را بیان نموده است.

خلاصه، ایمان در قرآن مجید، نقطه اصلی و مرکزی دعوت انبیا معرفی شده است. نه تنها ایمان و اعتقاد، اساس و اصل معنویات اعلام شده بلکه راههای وصول به قله‌های شامخ آن بیان شده است؛ راههایی که در همه جا و در همه اعصار باوربخش دل‌های پاک است. قرآن کریم، معجزه است و در این ایمان بخشی نیز اعجاز دارد که دلیل آن همان توسعه اسلام در کوتاه‌ترین زمان و مطابق بودن دعوت اسلام با فطرت است. دعوتی که برای هرکس و هر صنف اگرچه درس‌نخوانده باشد یا سال‌ها مکتب‌های مختلف به اصطلاح عقلی و فلسفی را آموخته باشد مورد استفاده قرار می‌گیرد و به این نتیجه می‌رسد که بالاتر و مؤثرتر از روش قرآنی که بتواند در این گستردگی جهانی، جوامع اسلامی را به ایمان و اعتقاد به الهیات و معاد و سایر عقاید حقه برساند، نیست.

جاذبه قرآن

جاذبه قرآن مجید که به آن سرعت، عالم انسانیت را متوجه به اسلام و معارف آن نمود از آن زمان تا به حال که چهارده قرن گذشته همواره زنده و بیش‌ازپیش جالب و جاذب است و این قرآن است که علی‌الدوام دل‌ها را به ایمان، جذب می‌نماید. اعلامیه جهانی و آزادی‌بخش آن مثل «تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ»^۱ و «إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى»^۲ و «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ»^۳ همیشه و در هر دوره و عصر، گوش و دل بشر را می‌نوازد.

تأثیر زبان وحی

لسان انبیا و زبان وحی و زبان قرآن در دل‌ها چنان نفوذ و تأثیری دارد که هیچ زبانی این تأثیر را ندارد؛ اگر زبان همه حکما و به اصطلاح اهل معقول و نوابغ و ارباب فنون فلسفی یک زبان باشد در باوربخشی و ایمان به غیب قطعاً یک‌صدم اثر زبان قرآن را ندارد؛ هیچ‌کدام توفیقی که تام باشد نداشته‌اند و سخنانشان در این موضوع بیشتر مانند آب در غربال کردن و باد در چنبر بستن بود و گاه خودشان هم از نعمت ایمان محروم شده و در مسائلی مثل ربط حادث به قدیم و معاد عالم دیگر کسی را به باور نرساندند، بلکه گمراه شده‌اند. صغری و کبری و تشکیل قیاس و

۱. آل عمران، ۶۴ «بیایید به‌سوی کلمه‌ای که میان ما و شما یکسان است».

۲. حجرات، ۱۳. «ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم».

۳. نحل، ۹۰. «خداوند به عدل و احسان فرمان می‌دهد».

برهان منطقی و مطالب فلسفی و کلامی در ایمان بخشی نقش بسزایی ندارد. الهیات و معارف عالی بشری فقط با زبان قرآن و زبان رسول اکرم و ائمه علیهم السلام و نهج البلاغه و صحیفه کامله در دلها نفوذ می‌کند. مکتب‌های دیگر نمی‌توانند و نتوانسته‌اند قلوب را فتح نمایند اگر زبان قرآن و آن آیات رسا مثل: «إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذَلِكَمُ اللَّهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ * فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ»^۱ نبود، مکتب‌هایی که از عصر بنی‌امیه آغاز گردید و در عصر بنی‌عباس رایج شد و در برابر مکتب قرآن، وارد مکتب و مدرسه اسلام و قرآن گردید کمترین اثری نداشتند؛ فقط اسلام را تاحدی از سیر به‌سوی جلو باز داشتند و معارف قرآنی و نورانی قرآن بود که اسلام را به این وسعت خارق‌العاده رساند.

استخراج باورهای دینی از قرآن

برای باورهای دینی باید از قرآن استفاده شود و بیان ساده و قوی آن را راهنما قرار داد و هر بیان، هر شعر و هر ادبیاتی که به این روش و اقتباس از قرآن مجید باشد باورزا و شوق‌انگیز و موجب روشنی قلب می‌شود. اشعار شعرا که از همین سبک قرآن استفاده کرده‌اند شنونده را به عالم

---

۱. انعام، ۹۵ - ۹۶. «خداوند، شکافنده دانه و هسته است زنده را از مرده خارج می‌سازد و مرده را از زنده بیرون می‌آورد این است خدای شما! پس چگونه از حق منحرف می‌شوید؟! او شکافنده صبح است و شب را مایه آرامش، و خورشید و ماه را وسیله حساب قرار داده است این، اندازه‌گیری خداوند توانای داناست!»

غیب و ایمان به خدا در حد بسیار زیادی سیر می‌دهد که بحمدالله به زبان عربی و فارسی قوی‌ترین، مؤثرترین و بیشترین ادبیات را داریم. اینک سبک قرآن مجید در ایمان‌بخشی:

﴿وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ * وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾^۱

﴿أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ﴾^۲

﴿إِنِ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ...﴾^۳ (الآیات)؛

﴿أَمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ حَدَائِقِ ذَاتِ بَهْجَةٍ﴾^۴

۱ ذاریات، ۲۰ - ۲۱. «و در روی زمین آیاتی برای جویندگان یقین است، و در وجود خود شما (نیز آیاتی است)؛ آیا نمی‌بینید؟».

۲ انبیاء، ۳۰. «آیا کافران ندیدند که آسمان‌ها و زمین به هم پیوسته بودند و ما آنها را از یکدیگر باز کردیم و هر چیز زنده‌ای را از آب قرار دادیم؛ آیا ایمان نمی‌آورند؟».

۳ آل عمران، ۱۹۰ - ۱۹۴. «مسلماً در آفرینش آسمان‌ها و زمین و رفت و آمد شب و روز...».

۴ نمل، ۶۰. «آیا بت‌هایی که معبود شما هستند، بهترند) یا کسی که آسمان‌ها و زمین را آفرید؟ و برای شما از آسمان آبی فرستاد که با آن باغ‌هایی زیبا و سرورانگیز رویاندیم؟».

(الآیات)؛

﴿مِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ﴾^۱ (الآیات)؛

﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾^۲؛

﴿أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ * أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنْ

السَّمَاءِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ﴾^۳.

و آیات بسیار دیگر در الهیات که همه در معرفت و تبلیغ و دعوت به خداپرستی است و باور آفرین و ایمان بخش است.

در بخش نبوات آیات قرآن کریم همه معجزه است و در معرفی انبیا بلیغ تر از آن نیست.

در موضوع معاد و مسائل مربوط به روح و غیب وجود انسان و سؤال و محاسبه قیامت، هشدارهای آیات قرآن همه رسا و مؤثر است.

در توصیف سختی‌های روز قیامت و وعد و وعید همه مسائل تربیتی را باید از قرآن فرا گرفت:

﴿يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ *

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ﴾^۴؛

۱. روم، ۲۰. «از نشانه‌های او این است که شما را از خاک آفرید».

۲. طور، ۳۵. «یا آنها بی‌هیچ آفریده شده‌اند یا خود خالق خویشند؟».

۳. واقعه، ۶۸ - ۶۹. «آیا به آبی که می‌نوشید اندیشیده‌اید؟ آیا شما آن را از ابر نازل کرده‌اید یا ما نازل می‌کنیم؟».

۴. قارعه، ۴ - ۵. «روزی که مردم مانند پروانه‌های پراکنده خواهند بود، و کوه‌ها مانند پشم رنگین حلاجی شده می‌گردد».

﴿يَعْلَمُ خَائِبَةَ الْأَعْيُنِ وَمَاتُخْفِي الصُّدُورِ﴾^۱

﴿وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ﴾^۲

﴿وَكُلِّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ﴾^۳

آیات قرآن در تهدید چنان است که راستی انسان را تکان می‌دهد و در ترغیب و تشویق، موعظه و انواع مقاصدی که بشر باید به آن آگاه شود همه باوربخش است.

احادیث اهل بیت علیهم‌السلام مبین حقایق قرآنی

روایات و احادیث وارده از حضرت رسول صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و حضرات ائمه معصومین علیهم‌السلام این معانی و حقایق قرآن را می‌آموزند؛ باید قرآن و حدیث را به دنیا عرضه کرد در آیات قرآن تامل نمود، ایمان به خدا چنان اثر می‌نماید که مردان بزرگی مثل سلمان و ابوذر و مقداد و شهدای کربلا به آن، تاج کرامت و عظمت می‌یابند.

جلوه‌های هدایت قرآن

در تواریخ آمده است در یکی از جنگ‌هایی که مسلمین با کفار داشتند مرد محاسن سفیدی که دست‌ها و پاهایش را قطع کرده بودند

۱. غافر، ۱۹. «او چشم‌هایی را که به خیانت می‌گردد و آنچه را سینه‌ها پنهان می‌دارند، می‌داند».

۲. مریم، ۳۹. «و آنان را از روز حسرت (روز رستاخیز) بترسان؛ در آن هنگام که همه چیز پایان می‌یابد».

۳. اسراء، ۱۳. «و هر انسانی اعمالش را بر گردنش آویخته‌ایم».

و هنوز زنده بود این آیه را می‌خواند:

﴿مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ
وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا﴾^۱

این جلوه‌ها همه جلوه قرآن و هدایت است؛ اینها نه کتاب *الشفاء* و *النجاة* و نه صغری و کبری خوانده بودند؛ قرآن را شنیده بودند و معانی و هدایت‌ها و بشارت‌ها و هشدارهای آن را به گوش جان شنیده و فهمیده بودند؛ آنان ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ * الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ﴾^۲ و ﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ...﴾^۳ (الآیات) را خوانده بودند. پیرامون این موضوع و خطرات جدایی از روش‌های قرآن، سخن بسیار است. لذا تمام شئون معرفت و سیروسلوک حقیقی و شرعی و آموزش و پرورش و وعظ و تبلیغ باید به قرآن اعتماد و اتکا داشته باشند.

در خاتمه با عرض تشکر و تقدیر مجدد، اشعاری از دو قصیده سنایی غزنوی را پایان‌بخش این متن، قرار می‌دهیم:

قایم و ساقی صراط‌الله   به ز قرآن‌مدان و به ز اخبار
جز به دست و دل محمد نیست   حل و عقد خزانه اسرار

۱. نساء، ۶۹ «همنشین کسانی خواهند بود که خدای نعمت خود را بر آنان تمام کرده از پیامبران و صدیقان و شهدا و صالحان و آنها رفیق‌های خوبی هستند!». ابن مبارک، الجهاد، ص ۱۳۳؛ ابن ابی‌شبهه کوفی، المصنف، ج ۴، ص ۵۶۸؛ ج ۸، ص ۱۹، ۱۳.
۲. مؤمنون، ۱ - ۲. «مؤمنان رستگار شدند. آنها که در نمازشان خشوع دارند».
۳. فرقان، ۶۳ «بندگان (خاص خداوند) رحمان، کسانی هستند که با آرامش و بی‌تکبر بر زمین راه می‌روند».

چنگ در گفته‌ی یزدان زن و رو
 اول و آخر قرآن ز چه «با» آمد و «سین»
 که آنچه قرآن و خبر نیست فسانه است و هوس
 یعنی اندر ره دین راهبرت قرآن، بس

لطف‌الله صافی

۱۳ رجب‌المرجب ۱۴۳۱

تیرماه ۱۳۸۹

پیام مرجع عالی قدر
حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف
به همایش طرح نسیم رحمت در استان ایلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال رسول الله ﷺ: « إِنَّ لِرَبِّكُمْ فِي أَيَّامِ دَهْرِكُمْ نَفَحَاتٍ أَلَا فَتُعْرَضُوا لَهَا! »^۱ در ایام زندگی شما نسیم‌های روح‌بخش الهی می‌وزد پس مواظب باشید آنها را از دست ندهید و خودتان را در مسیر آنها قرار دهید. با تبریک سالروز ولادت کریمه اهل بیت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام استان ایلام از دیرباز دارای مردمانی متدین و غیور بوده و از جمله مناطقی است که اهالی آن همگی شیعه و از پیروان قرآن و مکتب اهل بیت علیهم السلام می‌باشند. اینجانب طرح جامع فرهنگی اجتماعی نسیم رحمت را مبنای خیر و برکت برای مردم سرافراز ایلام می‌دانم.

قرآن نسخه درمان دردهای بشر

عزیزان من!

قرآن مجید، وحی الهی و کتاب دین و عقیده و توحید و نسخه کامله درمان دردهای اجتماعی و کتاب حکمت و بشارت و موعظه و هدایت و

۱. مجلسی، بحار الانوار، ج ۶۸، ص ۲۲۱؛ ج ۸۰، ص ۳۵۲؛ ج ۸۴، ص ۲۶۷؛ ج ۸۷، ص ۹۵؛ ر.ک: طبرانی، المعجم الاوسط، ج ۳، ص ۱۸۰؛ همو، المعجم الکبیر، ج ۱۹، ص ۲۳۴؛ سیوطی، الجامع الصغیر، ج ۱، ص ۳۶۷.

درکل، کتاب حیات و زندگی و راهنمای راه کمال دنیا و آخرت و عروج به معارج بلند انسانی و روحانی است.

قرآن کریم نسخه‌ای بی‌بدیل و شفابخش برای نجات جوامع بشری و اصلاح روش‌های زندگی است و به استوارترین راه رهنمون می‌شود.

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمٌ﴾^۱

قرآن پیش از اینکه کتاب چهارده قرن گذشته باشد، کتاب این عصر و عصرهای آینده است و احترام به آن، التزام به دستورات قرآن و به‌کار بستن تعالیم آن است.

بیان ساده و متقن قرآن، برترین راهنما برای همه سطوح جامعه است و بایستی با نگاه عالمانه و وسیع و گسترده و عمیق به مفاهیم قرآنی به بهره‌مندی از آن در تمام حوزه‌ها اعم از برنامه‌ریزی، تربیتی، مشاوره‌ای و اجتماعی پرداخت تا گامی در راه رسیدن به مدینه فاضله و تحقق حیات طیبه باشد و باید به دنبال روزی باشیم که تمام شئون معرفتی، تربیتی و مدیریتی به قرآن کریم اتکا داشته باشد.

باید جامعه قرآنی، حکومت قرآنی و نظام قرآنی، مساجد و مدارس و مجامع و کتابخانه‌ها، بازار و اقتصاد و خانه و خیابان، تعلیم و تربیت و فرهنگ و روابط زن و مرد، مواضع بانوان و برنامه‌ها همه قرآنی باشد و این مدل قرآنی هرگز محقق نخواهد شد مگر آنکه به انسان کامل و معصوم علیه السلام که قرآن مجسم است رجوع نمود و تمسک به قرآن مجید باید با تمسک به عترت علیهم السلام همراه باشد تا شخص از گمراهی و ضلالت

۱. اسراء، ۹. «این قرآن، به راهی که استوارترین راه‌هاست، هدایت می‌کند».

در امان قرار بگیرد که برحسب حدیث متواتر ثقلین فقط امان از گمراهی، به تمسک قرآن و عترت حاصل می‌شود و تفسیر قرآن مجید تنها با تفسیر اهل‌البیت علیهم‌السلام حجت و معتبر است.

امید است طرح جامع فرهنگی - اجتماعی نسیم رحمت، مبنای خیر و برکت برای مردم سرافراز ایلام باشد و برای ترویج معارف اسلامی و مفاهیم قرآنی و تقویت مبانی اعتقادی و اشاعه نشاط دینی و توسعه رهاوردهای عینی قرآن در زندگی مؤثر بوده و منشأ شبهه‌زدایی دینی در کل جامعه شود.

اجرای این طرح در استان ایلام که به همت مسئولین متعهد و محترم استان دنبال شده است و نگاه پیشگیرانه از آسیب‌ها را به دنبال دارد اقدامی قابل تحسین و تکریم است.

خوشبختانه هم‌اکنون نیز مردم غیور استان ایلام همچون اسلاف متدین خویش زمینه پذیرش معارف قرآن و استعداد نیل به کمالات حقیقی را دارند که با مساعدت دانشمندان دینی و علمای محترم استان، اجرای این طرح را محقق خواهند ساخت. توفیقات روزافزون و دوام خدمت به قرآن را برای همگان در ظل عنایات حضرت بقیة‌الله الاعظم - ارواح‌العالمین له‌الفداء - از خداوند متعال خواستارم.

لطف‌الله صافی

۲۸ شوال‌المکرم ۱۴۳۱

پیام حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف
به همایش قرآن و علوم بشری در شیراز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال الله تعالى:

﴿الَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
نَمْرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيْضٌ
وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ * وَمِنَ
النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ
إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
غَفُورٌ﴾^۱

حضرات استادان بزرگوار و فضیلاى شرکت‌کننده در همایش (قرآن و علم)
و اعضای محترم جامعه اسلامی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز؛
السلام علیکم ورحمة الله.

۱. فاطر، ۲۷ - ۲۸. «آیا ندیدی خداوند از آسمان آبی فرو فرستاد که به وسیله آن میوه‌هایی رنگارنگ (از زمین) خارج ساختیم و از کوه‌ها نیز (به لطف پروردگار) جاده‌هایی آفریده شده سفید و سرخ و به رنگ‌های مختلف و گاه به رنگ کاملاً سیاه! و از انسان‌ها و جنندگان و چهارپایان انواعی با رنگ‌های مختلف، (آری) حقیقت چنین است. از میان بندگان خدا، تنها دانشمندان از او می‌ترسند؛ خداوند عزیز و غفور است!»

با تقدیر فراوان از عزیزان برگزارکننده سلسله همایش‌های علم و قرآن، توفیق بزرگ علمی و فرهنگی و معرفت‌افزایی برگزاری همایش‌ها را در آن مرکز علم و معرفت (دانشگاه علوم پزشکی شیراز) تبریک عرض می‌نمایم و توفیقاتی را که نصیب این دانشگاه و اساتید و دانشجویان آن شده گرامی می‌دارم. امید است دانشجویان فعال و تلاشگر، در پرتو سعی و جدیت و به برکت دروس اساتید محترم، بیش‌ازپیش در نیل به مقامات علم و عمل نایل گردند و قله‌های شامخ فلک‌فرسای معرفت را فتح نمایند.

ارتباط قرآن و علم

قرآن و علم، عنوان دو موضوع بنیادی و پایه‌ای است که باهم ارتباط تنگاتنگ دارند؛ قرآن کریم کتاب علم، کتاب نور، کتاب هدایت، کتاب روح و فطرت است. همواره نور افشان است، تاریکی‌ها را برطرف می‌سازد. دعوت قرآن، دعوت خروج از ظلمات به سوی نور، از ناتوانی به توانایی و از نادانی به دانایی است. اعلامیه‌های جاودانی قرآن، بشر را بیدار و به او هشدار می‌دهد. بیش از یک‌هزار و چهارصد سال است که مورد مطالعه و پژوهش علما و حکما و نوابغ عالم و کاوشگران و محققان و دانش‌پژوهان جهان قرار داشته و بحث و بررسی و بهره‌گیری از آن به پایان نمی‌رسد.

جهانیان را در همه اعصار به تفکر و تدبیر در خود می‌خواند. اندیشه و تفکر در آفرینش آسمان‌ها و زمین و اجزای عالم از ذره تا بزرگترین مخلوقات را از صفات خردمندان می‌داند. انسان‌سازی قرآن همواره سازنده

و برقرار است و شعب اعجاز آن متعدد است. تنها اعجاز آن در فصاحت و بلاغت آن نیست، از جهات دیگر نیز معجزه است؛ متضمن معانی و حقایق و تعالیمی است که بیان آنها در بالاترین حد کمال و استحکام فقط از خداوند خالق زمین و آسمان و منظومه‌ها و کهکشان‌ها قابل صدور است.

خضوع دانشمندان در برابر قرآن

اعلام اعجاز قرآن مانند آیه شریفه: ﴿قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ...﴾^۱ و آیه ﴿وَإِذْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا...﴾^۲ دانشمندان را به خضوع در برابر آن قرار داده است. این کتاب یگانه اگرچه در هویت اصلی، کتاب هدایت به سعادت و دعوت به رضوان خدا و نیکی‌ها و نجات بشر از تاریکی‌های اخلاقی می‌باشد و برنامه اصیل حیاتی و اجتماعی و تمدن و خیر و احسان و صلح و ایثار است؛ ولی در روابط افراد بشر با یکدیگر و حتی وظیفه انسان نسبت به خودش، راهنمایی‌های لازم و اصولی، که مقبول عقول سالم است را پیشنهاد نموده است و در بسیاری از مسائل علمی نیز متضمن مطالبی است که اکنون پس از چهارده قرن کم‌وبیش بشر بر آنها دست می‌یابد.

به علوم مختلف در این کتاب نگاه شده و به جهان با اجزای آن که کلمه‌الله از آن تعبیر می‌نماید نظر دارد و به تفکر در آن تأکیدات بلیغ نموده است و کلمات خدا را در مثل این آیه بی‌حدّ و بی‌شمار معرفی می‌فرماید:

۱. اسراء، ۸۸ «بگو: اگر انسانها و پریان (جن و انس) اتفاق کنند».

۲. بقره، ۲۳. «و اگر درباره آنچه بر بنده خود [پیامبر] نازل کرده‌ایم شک و تردید دارید».

﴿قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مَدَادًا لَكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفَذَ الْبَحْرُ

قَبْلَ أَنْ تَنْفَذَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا﴾^۱

در آیات متعدد دعوت به پژوهش و نظر در آیات آفاقیه و انفسیه می‌نماید، مثل:

﴿وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ * وَفِي أَنْفُسِكُمْ

أَفَلَا تَبْصُرُونَ﴾^۲

معجزه جاودان

این کتاب عزیز معجزه باقیه و برهان حقانیت رسالات همه انبیا و وحی است. علم هرچه پیش برود، بر قرآن سبقت نمی‌گیرد. قرآن علما را به پیشتازی و تفکر در عالم آفرینش و اکتشاف اسرار و خواص بی‌شمار نهفته در کاینات تشویق می‌نماید و وجود قرآن و عظمت قرآن در جوامع علمی که در علم پیشرفته‌ترند، ظاهرتر است. قرآن برای دنیای معاصر بیشتر از آنکه برای دنیای عصر جاهلیت کتاب و قرآن بود، کتاب و هدایت است.

این حرکت قرآن پژوهشی و قرآن‌شناسی در دانشگاه‌ها در این عصر که خلأ معنویت، بشر را در تنگناهای تاریک و بن‌بست‌ها قرار داده و از

۱. کهف، ۱۰۹. «بگو: اگر دریاها برای (نوشتن) کلمات پروردگارم مرکب شود، دریاها پایان می‌گیرد،

پیش از آنکه کلمات پروردگارم پایان یابد؛ هرچند همانند آن (دریاها) را کمک آن قرار دهیم!»

۲. ذاریات، ۲۰ - ۲۱. «و در روی زمین آیاتی برای جویندگان یقین است، و در وجود خود شما

(نیز آیاتی است) آیا نمی‌بینید؟»

۶. ..... پیام‌های قرآنی

استراحت و اطمینان قلب محروم نموده است، خدمت بزرگ به عالم انسانیت است. دانشگاه‌های کشور و دانشجویان و اساتید متعهد، پیشاهنگ این نهضت علمی شده‌اند. امید است برای عالم اسلام و همه مردم جهان ثمرات بزرگ داشته باشد و روزبه‌روز در سایه توجهات عدل عزیز قرآن مجید حضرت بقیةالله مولانا المهدی - ارواح العالمین له الفداء - انوار ایمان به قرآن همواره در تجلی بیشتر باشد و ظلمات جهالت‌ها را از قلوب برطرف سازد.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.

۱۲ جمادی‌الاولی ۱۴۳۲

پیام حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف
به المپیاد قرآنی دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال الله تعالى:

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾^۱

و قال رسول الله ﷺ:

«إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ هُوَ النُّورُ الْمُبِينُ وَ الْحَبْلُ الْمَتِينُ

وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى»^۲.

حضرات اولیای محترم دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم و
شرکت کنندگان در المپیاد قرآنی؛
السلام علیکم و رحمة الله و برکاته.
قال الله تعالى:

﴿كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ

إِلَى النُّورِ﴾^۳.

-
۱. اسراء، ۹. «این قرآن، به راهی که استوارترین راهاست، هدایت می کند».
  ۲. فیض کاشانی، الوافی، ج ۱، ص ۱۷؛ مجلسی، بحارالانوار، ج ۸۹، ص ۳۱. «به درستی که این قرآن نور آشکار و ریسمان استوار و دستگیره مستحکمی است».
  ۳. ابراهیم، ۱. «(این) کتابی است که بر تو نازل کردیم، تا مردم را از تاریکی ها (ی شرک و ظلم و جهل)، به سوی روشنایی (ایمان و عدل و آگاهی)، بفرمان پروردگارشان در آوری».

قال رسول الله ﷺ:

«إِذَا التَّبَسَّتْ عَلَيْكُمْ الْفِتْنُ كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلَمِ
فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ»^۱.

قرآن پناه جهانیان

جهان معاصر اگرچه در صنعت و تکنیک روبه جلو و پیشرفت است، اما در اخلاق و معنویات و رعایت حقوق و بینش و خودسازی غرق در کمبودها و تاریکی‌هاست. مادی‌گرایی و الحادپذیری حیات نسل معاصر را تهدید می‌نماید و تحیر و سرگردانی‌ها را روزافزون کرده است.

بلا و بلکه بلیّات این تمدن به ظاهر آراسته و در باطن بی‌محتوا، در مسلمانان نیز اثر کرده است و نسل جدید مسلمانان را هدف قرار داده است. دوری از هدایت‌های قرآن مجید در چنین شرایطی بسیار خطرناک است.

شفای همه امراض روحی ما و همه بشریت، آشنایی با هدایت‌های قرآن مجید است که بشر را از تاریکی‌ها به نور و روشنایی و از سقوط در منجلاب‌های فساد، نجات می‌دهد.

قرآن، نور مبین و حبل متین و عروة الوثقی و دستور رستگاری و خلاصی از اوهام و خرافات و هدایت به اندیشه‌های تابناک و معارف عالیه حقیقیه است. برای ترویج و دعوت قرآن، هیچ وسیله‌ای بهتر از

۱. کلینی، الکافی، ج ۲، ص ۵۹۹؛ حرعاملی، وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۱۷۱. «زمانی که فتنه‌ها مانند شب

تاریک شما را دربرگرفت، بر شما باد که به قرآن پناه برید».

بخش اول: پیام ما ۶۳

خود قرآن و نشر هدایت‌های آن نیست. هرچه بیشتر با قرآن آشنا شویم و به سایه قرآن پناه ببریم به مراتب بصیرت و آگاهی بیشتری نائل می‌شویم.

حضرت رسول اکرم ﷺ امت خود را با قرآن، از مهالک و سقوط در پرتگاه‌ها بیمه فرموده است که تا دنیا، دنیاست و جهان پایدار است هر زمان دیدید فتنه‌های گوناگون به شما روی آورده و جهات عقلانی و انسانی شما در خطر افتاده به قرآن بازگشت کنید که همه بلاها و تاریکی‌ها مرتفع می‌شود و جامعه شما نو و جدید می‌شود.

حقیر این حرکت بزرگ قرآنی را که در کشور با تأسیس دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم انجام شده و المپیاد قرآنی را بسیار امیدبخش و موجب کمال رشد و شعور اسلامی و خدمت بزرگ به دنیای معاصر می‌دانم و به سهم خود از همه عزیزانی که افتخار این خدمت بسیار نورانی را دارند تشکر و تقدیر می‌کنم.

امیدوارم با کوشش‌هایی که در این راه انجام می‌شود تحت عنایات عدل عزیز قرآن حضرت بقیة الله - ارواح العالمین له الفداء - سرافراز باشید.

لطف الله صافی

۲۱ جمادی‌الاولی ۱۴۳۲

۵ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۰

پیام حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف
به جشنواره ملی مسابقات قرآن دانشجویان ایران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال الله تعالى:

﴿قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ * يَهْدِي بِهِ
اللَّهُ مِنَ اتِّبَاعِ رَسُولَاتِهِ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾^۱

السلام عليكم يا ابناء القرآن، يا ابناء سورة
الفاتحة، ابناء سورة يس، ابناء سورة التوحيد،
ابناء سورة النمل و النحل، ابناء سورة الكوثر
والعصر و رحمة الله و بركاته.

سلام بر شما قرآنیان عزیز، اساتید عظام و دانشجویان پاک سرشت
باخلاص، و سلام بر دوستداران شما.

با تبریک به شما شیفتگان و قرآن پژوهان، حافظان و قاریان قرآن که
افتخار حضور در مکتب علم و هدایت قرآن را دارید اینجانب، این مقام

۱. مائده، ۱۵ - ۱۶. « از طرف خدا، نور و کتاب آشکاری به سوی شما آمد. خداوند به برکت آن،
کسانی را که از خشنودی او پیروی کنند، به راههای سلامت، هدایت می کند و به فرمان خود، از
تاریکی ها به سوی روشنایی می برد.»

بخش اول: پیام ها ۶۵

را - که شما حائز آن می‌باشید - گرامی می‌دارم و آن را با افتخار می‌ستایم.

حقیقت دعوت قرآن

در این دو آیه شریفه، هویت و حقیقت دعوت قرآن بیان شده است؛ دعوت و هویتی که هر چه انسان با قرآن مجید آشناتر شود به حقیقت و واقعیت آن بیشتر آگاه می‌گردد.

عناوین برجسته و ممتاز و بی‌رقیب و بی‌نظیر «نور» کتاب مبین، هدایت‌بخش، راهنما به راه‌های سلامت و نجات‌دهنده از تاریکی‌ها» وصف این کتاب است که هرچه در آن بیشتر تدبر شود، بر انسان ظاهرتر می‌گردد و ظلمت‌ها، جهل و گمراهی‌های گوناگون را می‌شکافد و قرآنیان را به‌سوی درجات بالاتر و بالاتر علم و آگاهی و بیداری و معرفت پرواز می‌دهد.

اهمیت توجه به هدایت‌ها و دستورات قرآن

این حال پاک و رستگاری و دوری از عوالم حیوانیت و تقرب به خدا و هم‌طرزازی با ملائکه مقرب را نمی‌توان توصیف کرد. فقط قرآنیان و شخص قرآن‌پژوه، آن را درک می‌کند و می‌یابد که به چه آفاق وسیعی هدایت شده و به چه مسیر ملکوتی راه یافته است که هرچند آن آفاق را درک می‌کند، اما زبان و بیان خود را از توصیف آن ناتوان می‌یابد؛ و چه رستگارانند کسانی که از دریا‌های علم و هدایت و قرآن و کتاب‌هایی

که برگرفته از قرآن است، مثل نهج البلاغه، صحیفه شریفه سجادیه، صحیفه کامله، صحیفه ثانیه و ثالثه و رابعه و خامسه و خزائن علوم اهل بیت علیهم السلام که همه قرآنی و شرح و بیان ما فی القرآن است استفاده می نمایند.

اینجانب با تکریم تمام از این مسابقات قرآنی که با مشارکت دانشجویان عزیز و امیدهای آینده اسلام برگزار می شود، از خداوند متعال برای آنان توفیق بیشتر طلب می نمایم.

این برنامه ها و هر اقدامی که موجب ارتقای معرفت و علم و بینش و بصیرت و شعور اسلامی و جهل زدایی و ارتقای روح دانش جویی گردد سبب خوشنودی و رضایت حضرت بقیة الله مولانا المهدی - ارواح العالمین له الفداء - می باشد.

السلام علیکم و رحمة الله و برکاته

لطف الله صافی

۲۴ ذی الحجة ۱۴۳۲

۳۰ آبان ماه ۱۳۹۰

پیام حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف به
مناسبت آغاز دوره تکمیلی حفظ قرآن
دانشکده‌های علوم قرآنی سراسر کشور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على
أشرف الأنبياء و المرسلين حبيب اله العالمين
أبي القاسم محمد و على أهل بيته الطيبين
الطاهرين سيما بقية الله في الأرضين و اللعن
على أعدائهم اجمعين.

قال الله تعالى:

﴿قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَ كِتَابٌ مُبِينٌ *
يَهْدِي بِهِ
اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَ يُخْرِجُهُمْ مِنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾^۱

السلام عليكم و رحمة الله.

با عرض ادب و احترام به حضور اساتید معظم و دانشجویان عزیز
دانشکده‌های علوم قرآنی سراسر کشور.

---

۱. مائده، ۱۵ - ۱۶. «از طرف خدا، نور و کتاب آشکاری به سوی شما آمد. خداوند به برکت آن، کسانی را که از خشنودی او پیروی کنند، به راه‌های سلامت، هدایت می‌کند و به فرمان خود، از تاریکی‌ها به سوی روشنایی می‌برد».

در کمال ابتهاج، مسرت و ذوق و اشتیاق مفرط به حضور در آن جلسات نورانی و کسب فیض از نسیم‌های رحمت الهی، به عرض می‌رسانم:

توصیف قرآن در قرآن و احادیث

توصیفاتی که از قرآن مجید در خود قرآن و در احادیث و روایات، مثل *نهج البلاغه* و ادعیه *صحیفه سجادیه* و سائر دعاها شده، همه توصیف حق و بیان حقیقت نسبت به این کتاب عزیز است که از جمله می‌فرماید:

﴿كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ

إِلَى النُّورِ﴾^۱

قرآن نور است و مردمی را که طالب خشنودی خدا و نیک‌بختی دنیا و آخرت باشند به راه‌های سلام و آسایش هدایت می‌نماید و از تاریکی‌ها خارج و به روشنایی می‌رساند.

توصیف قرآن از زبان حضرت رسول اکرم ﷺ به اینکه ﴿هُوَ النُّورُ الْمُبِينُ وَالْحَبْلُ الْمَمِينُ وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقَى﴾^۲ و امثال این تعریفات، همه اوصافی است که فقط به این کتاب مبین اطلاق می‌شود.

۱. ابراهیم، ۱. «(این) کتابی است که بر تو نازل کردیم، تا مردم را از تاریکی‌ها (ی شرک و ظلم و جهل) به سوی روشنایی (ایمان و عدل و آگاهی) بفرمان پروردگارشان در آوری».

۲. فیض کاشانی، تفسیرالصادق، ج ۱، ص ۱۷؛ مجلسی، بحارالانوار، ج ۸۹، ص ۳۱. «قرآن نور آشکار، ریسمان استوار و دستگیره مستحکمی است».

پیام‌های قرآنی همه نجات‌بخش، انسان‌ساز، سعادت‌آفرین و اعلام آزادی حقیقی و اعلان جایگاه رفیع انسانیت است. این پیام را بخوانیم و به گوش جان بشنویم: «تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ»، «إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا»^۱، «وَإِنْ أَنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ»^۲، «وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا»^۳ و صدها از این فرازهای انسان‌ساز، عدالت‌پرور، ستم‌ستیز و استعباد و استحقار و استعمار برانداز است.

اگر اقبال گفته است:

گر همی خواهی مسلمان زیستن   نیست ممکن جز به قرآن زیستن
بنده عرض می‌کنم:

هر که خواهان است انسان زیستن   نیست ممکن جز به قرآن زیستن

جایگاه قرآن در دانشگاه‌های کشور

بسیار مایه افتخار و سرافرازی است که دانشگاهیان کشور در صف مقدم دعوت جهانیان به قرآن هستند.

---

۱. آل عمران، ۶۴ «بیاپید به‌سوی سخنی که میان ما و شما یکسان است که جز خداوند یگانه را نپرستیم و چیزی را همتای او قرار ندهیم و بعضی از ما بعضی دیگر را - غیر از خدای یگانه - به خدایی نپذیرد».

۲. حجرات، ۱۳. «ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم و شما را تیره‌ها و قبیله‌ها قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید (اینها ملاک امتیاز نیست) گرامی‌ترین شما نزد خداوند باتقواترین شماست».

۳. آل عمران، ۱۰۲. «و همگی به ریسمان خدا [قرآن و اسلام، و هر گونه وسیله وحدت]، چنگ زنید، و پراکنده نشوید!»

باید چنین باشد، باید علما، دانشمندان و اساتید علم و فرهنگ، پرچم‌دار گرایش و عمل به قرآن مجید باشند؛ به آفتاب توان دید که آفتاب کجاست.

قرآن کریم همان‌گونه که کتاب علم و معرفت است، کتاب اخلاق، کتاب عمل و احترام و ترقی و پیشرفت و فتح قلّه‌های کمالات است. این غنای قرآنی با ولایت اهل بیت (علیهم‌السلام) (ثقلین)، شیعه را از انحراف، ضلالت و تفسیرهای تحریف‌آمیز دیگران، و تأویل‌های صوفیانه مصون و محفوظ نموده است.

در مکتب قرآن مجید توقف و سکون نیست. ظلم و حق‌کشی و استضعاف محکوم است. با شعار «النَّاسُ كُلُّهُمْ سَوَاءٌ كَأَسْنَانِ الْمَشْطِ»^۱ همه باهم باید هم‌مقصد و پشتیبان، همکار و همراه به جلو بروید؛

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾^۲، ﴿لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى﴾^۳، ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ * وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ * وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ * وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْواتُ﴾^۴.

۱. جاحظ، العثمانیه، ص ۲۰۷؛ کحلانی، نزهة الناظر، ص ۳۹. رک: ابن شعبه حرانی، تحف العقول، ص ۳۶۸؛ خطیب بغدادی، تاریخ بغداد، ج ۷، ص ۶۲؛ متقی هندی، کنز العمال، ج ۹، ص ۳۸. «تمام مردم، همانند دندان‌های شانه یکسان هستند».

۲. زلزال، ۷. «پس هرکس هموزن ذره‌ای کار خیر انجام دهد آن را می‌بیند!»

۳. نجم، ۳۹. «برای انسان بهره‌ای جز سعی و کوشش او نیست».

۴. فاطر، ۱۹ - ۲۲. «نابینا و بینا هرگز برابر نیستند، و نه ظلمت‌ها و روشنایی، و نه سایه (آرام‌بخش) و باد داغ و سوزان، و هرگز مردگان و زندگان یکسان نیستند!»

در پایان از خداوند متعال مسئلت دارم شما عزیزانی که زندگی خود را با قرآن و آیات نورانی آن پیوند داده‌اید و به دنیای متمدن امروز - که از معنویت و اخلاق دور است - اعلام می‌دارید که تنها راه رسیدن به کمالات انسانی و حقیقت انسانیت در عمل به دستورات آسمانی قرآن کریم است، در این راه مستقیم بیش‌ازپیش موفق بدارد و همه را مشمول دعای خیر حضرت بقیةالله الاعظم - ارواح العالمین له الفداء - (عَدل قرآن کریم) قرار دهد.

و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته.

لطف الله صافی

۲۰ شعبان المعظم ۱۴۳۳

پیام حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف به
همایش ملی مسابقات بزرگ قرآنی «مدهامتان»
در استان خوزستان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ * يَهْدِي
بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُمُ
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ﴾^۱

السلام علی القرآن الکریم و علی الذین یتلونہ حق تلاوتہ.
با عرض سلام و ادب و احترام به حضار معظم؛ قاریان و حافظان عزیز
و مفسران عالی‌قدر و برتر کشور که در این همایش نورانی شرکت
کرده‌اند و به این مقام‌های بزرگ اسلامی و معنوی افتخار می‌نمایند.
این مراسم و مسابقات قرآنی و همایش‌های دیگری که مربوط به
قرآن کریم است و همچنین مراکز و مؤسسات قرآنی که انتساب به
قرآن، آنها را برتر و صاحب‌امتیاز نموده است اشرف و افضل از دیگر
مراکز و همایش‌ها می‌باشد.

۱. مائده، ۱۶ - ۱۵. « از طرف خدا، نور و کتاب آشکاری به‌سوی شما آمد. خداوند به برکت آن،
کسانی را که از خشنودی او پیروی کنند، به راه‌های سلامت، هدایت می‌کند و به فرمان خود، از
تاریکی‌ها به‌سوی روشنایی می‌برد و آنها را به‌سوی راه راست، رهبری می‌نماید.»

ویژگی‌ها و برنامه‌های قرآن

قرآن مجید، کتاب نور، کتاب هدایت، کتاب علم و حکمت، کتاب حیات، کتاب حرکت به پیش و سیر و شتاب به سوی فتح قلّه‌های انسانیت است؛ تاریکی‌ها را می‌زداید و دل‌ها و محیط‌های قرآنی را روشن و منور می‌سازد.

دعوت قرآن، دعوت به توحید، دعوت به عدل و احسان، دعوت به الغای امتیازات و لغو تبعیضات نژادی و دعوت به اخلاق انسانی، به مهر و محبت و دعوت به رحم و ایثار و برادری و مساوات است. قرآن، کتاب محکم حقوق انسان و مبارزه با استضعاف، استکبار و استحقار است.

گرایش مقدّسی که در جامعه ما و نسل حاضر به خصوص جوانان ما در هر قشر و صنفی به سوی قرآن مجید فراهم شده است بسیار مغتنم و سبب افتخار است.

امید است از برکت تمسّک به قرآن و عترت و عمل به وصیّت حضرت رسول اعظم ﷺ بر حسب احادیث متواتر ثقلین، انوار ایمان و عنایات الهی بیش از پیش موجب روشنی قلوب گردد.

نقش قرآن در زندگی

نیاز اصلی جامعه امروز ما به حقایق و معارف وحیانی و معنوی می‌باشد. دل‌های مضطرب و نگران و نفوس افسرده و مُرده که روح امید و نشاط و اخلاق در آنها ضعیف و کم‌رنگ شده است، محتاج به حقایق و معارفی است که آنها را زنده، بانگیزه و سربلند و عزیز نماید، حقایقی که

آنها را با عالم غیب و ماورای ماده ارتباط دهد و به زندگی معنا دهد؛ مردم و زندگی آنها را از پوچی و بی‌هدفی نجات دهد و آن، جز در سایه پربرکت قرآن کریم و عدل آن یعنی پیروی از اهل بیت علیهم‌السلام میسر نمی‌شود.

دوری از قرآن علت اصلی مشکلات

امروز اگر در جامعه متأسفانه آثار فساد و گناه را مشاهده می‌کنیم، اگر ربا و رشوه و دروغ و چاپلوسی را می‌بینیم، اگر فقر و گرانی و بیکاری و اعتیاد، بلای خانمان سوز شده است، برای این است که از قرآن و احکام نورانی آن دور هستیم.

جامعه و نظام باید در عمل نشان دهند که حاکمیت دین و قرآن و آیات حجاب و عفاف و صداقت و راستی مقدم بر همه چیز است و باید قدرت و منصب را فدای دین نمود.

در پایان از خداوند متعال مسئلت دارم که همگان را در ظلّ عنایات حضرت ولی‌الله الاعظم - ارواح العالمین له الفداء - در پیروی و عمل به قرآن کریم و عترت علیهم‌السلام بیش‌ازپیش موفق بدارد.

و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته.

لطف‌الله صافی

۲۶ محرم‌الحرام ۱۴۳۴

پیام حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف
به مناسبت شروع عملیات پنجمین مدرسه قرآنی
حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾^۱

قال رسول الله صلى الله عليه وآله:

«إِنَّ لِرَبِّكُمْ فِي أَيَّامِ دَهْرِكُمْ نَفَحَاتٍ أَلَا فَتَعَرَّضُوا

لَهَا»^۲.

در ایام زندگی شما نسیم‌های روح‌بخش الهی می‌وزد، پس مواظب باشید آنها را از دست ندهید و خودتان را در مسیر آنها قرار دهید. خداوند متعال را شاکر هستم که عملیات تأسیس پنجمین مدرسه علوم قرآنی به نام مبارک حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام در شهر مقدس قم آغاز می‌گردد و ان شاء الله تعالی شمیم خوشبوی آن، فضای شهر و منطقه پردیسان را معطر نموده و همگان از برکات و آثار مفید آن بهره‌مند گردند و تأسیس این چنین مراکز آموزشی قرآنی -

۱. اسراء، ۹. «این قرآن، به راهی که استوارترین راه‌هاست، هدایت می‌کند».

۲. مجلسی، بحار الانوار، ج ۶۸ ص ۲۲؛ ج ۸۰، ص ۳۵۲؛ ج ۸۴، ص ۲۶۷؛ ج ۸۷، ص ۹۵.

که به سبک بسیار بدیع و جدید ساخته می‌شود - مبنای خیر و برکت برای مردم سرافراز ما باشد و برای ترویج معارف اسلامی و مفاهیم قرآنی و نیز تقویت مبانی اعتقادی و اشاعه نشاط دینی اثر فراوان داشته باشد.

امروز بیش از هر زمان دیگر، به قرآن و هدایت‌های ائمه معصومین علیهم‌السلام احتیاج داریم. هرچه از قرآن و احکام اسلام فاصله بگیریم مشکلات و نابسامانی‌ها در جامعه بیشتر می‌شود.

اینجانب به‌طور یقین می‌گویم اگر می‌خواهیم جامعه و کشورمان از این همه مشکلات اقتصادی، اجتماعی و در رأس آنها بد اخلاقی‌ها نجات پیدا کند باید همه در مقابل قرآن کریم تواضع نموده و با عذرخواهی به درگاه آورنده این کتاب نورانی آسمانی توبه نموده و از اینکه بعضی از احکام مسلم آن مهجور شده است استغفار نماییم.

باید جامعه و حکومت و نظام، قرآنی باشد. بازار و اقتصاد و بانک‌ها و مؤسسات و ادارات همه قرآنی باشد. سبک زندگی باید قرآنی باشد و این مدل قرآنی هرگز محقق نخواهد شد مگر آن که حقیقتاً به انسان کامل و معصوم علیه‌السلام که عدل قرآن است رجوع نمود.

پیام قرآن

دین واحد، حکومت واحد، نظام واحد، جامعه واحد و عدالت و برابری و صلح و امانت و صداقت و طهارت و رحم و احسان و رفاه و آسایش و امنیت و قانون برای همه و همه دعوت قرآن است و در یک کلمه،

قرآن جهان را از ظلمات و تاریکی‌ها به نور و روشنایی وارد کرد و با ندای دلنواز ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾^۱ و ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَنْفَقَاكُمْ﴾^۲ و صدها نواها و نداهای نجات‌بخش، مقام انسانیت تمام افراد را گرمی داشت و پایان دوره‌های سیاه استبداد و استکبار و استعمار را اعلام نمود. این کتاب کریم، همان‌گونه که چهارده قرن پیش معجزه کامله و دلیل باهر و برهان ظاهر به حق بودن اسلام بوده، امروز و همیشه و تاابد معجزه و برهان است و هر مسلمان در هر عصر و زمان می‌تواند با تلاوت آیه ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ﴾^۳ «و اگر در آنچه بر بنده خویش فروفرستاده‌ایم، شک دارید، سوره‌ای همانند آن بیاورید»؛ ﴿فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا﴾^۴؛ اعجاز آن را به دنیا اعلام کند و تأیید خبر غیبی را که چهارده قرن است تأیید شده، از نو مشاهده کند.

وظیفه مؤمنان در عصر غیبت

منتظر حقیقی که منتظر فرج ظهور آن عدل جهانی و دولت کریمه

۱. نحل، ۹۰. «همانا خدا انسان را به عدل و احسان امر می‌کند»

۲. حجرات، ۱۳. «بی‌گمان گرمی‌ترین شما در نزد خداوند، پرهیزکارترین شماست»

۳. بقره، ۲۳. «و اگر در باره آنچه بر بنده خود [پیامبر] نازل کرده‌ایم شک و تردید دارید (دست کم)

یک سوره همانند آن بیاورید»

۴. بقره، ۲۴. «ولی اگر چنین نکردید، که هرگز نخواهید کرد».

حضرت صاحب‌الزمان علیه السلام است، آینده دنیا و روزی را که دین اسلام عالمگیر می‌شود و همه‌جا عدل و برادری و برابری اسلامی حاکم می‌گردد، و عقل‌ها تکامل یافته، علم و معرفت تاریکی‌های جهالت‌ها و گمراهی‌ها را از میان برمی‌دارد، به‌چشم ایمان می‌بیند، خود نیز باید در مسیر تحقق این اهداف قدم بردارد و همیشه پیشقدم باشد و در صحنه عملیات اسلامی و میدان‌های کار و تلاش برای هرچه بیشتر شدن اعتلای اسلام و عزت مسلمانان حضور داشته باشد، و از آنچه در گوشه و کنار دنیا، در ارتباط با اسلام و مسلمانان می‌گذرد، مطلع باشد، تا مسئولیتی را که به عهده هر مسلمان است، ایفا نماید.

قرآن و اهل بیت علیهم السلام

نکته‌ای که در حرکت‌های قرآنی باید به آن توجه داشت، هشدار حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله در حدیث متواتر ثقلین است که باید تمسک به قرآن با تمسک به عترت و ائمه طاهرین علیهم السلام توأم و مقرون به هم باشد. آنچه برحسب این حدیث قطعی و مسلم، امان از ضلالت و گمراهی است، تمسک به ثقلین (قرآن و عترت) است.

پرواز به سوی مدارج و معارج قرب الهی با این دو بال صورت می‌گیرد و با ترک هر کدام، پرواز تنها با دیگری امکان پذیر نیست. صرف یادگرفتن قرآن و تجوید خواندن آن، بدون تمسک به هدایت‌های ائمه طاهرین علیهم السلام و ولایت آنها و معرفت مقاماتشان میسر نمی‌شود و اِلَّا

بخش اول: پیام؛ ۷۹

امثال حجاج‌ها در قرائت صحیح قرآن و درک فصاحت و بلاغت آن
مهارت داشتند، ولی مصداق «رُبَّ تَالِ الْقُرْآنِ وَالْقُرْآنُ يُلْعَنُهُ»^۱ بودند.
لطف‌الله صافی

۱۶ جمادی‌الثانیة ۱۴۳۴

---

۱. فیض کاشانی، المحجة‌البيضاء، ج ۲، ص ۲۱۸؛ همو، الوافی، ج ۸، ص ۶۳۲؛ مجلسی، بحارالانوار، ج ۸۹، ص ۱۸۴؛ محدث نوری، مستدرک‌الوسائل، ج ۴، ص ۲۴۹. «چه بسیارند تلاوت‌کنندگان قرآن که قرآن ایشان را نفرین می‌کند».

بخش دوم:

دیدارها

**دیدار جمعی از قرآن پژوهان،
حافظان قرآن و طلاب حوزه علمیه رباط کریم
با حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف**

آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف در جمع تعدادی از حافظان قرآن کریم و طلاب حوزه علمیه رباط کریم، نیازهای مادی و معنوی بشر را نهفته در معارف قرآن و مکتب اهل بیت علیهم السلام دانستند که باید توسط عالمان مسلمان در اختیار مردم قرار داده شود.

آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف در این دیدار، حرکت شیعیان را برای فراگیری و گسترش معارف قرآن و اهل بیت علیهم السلام موجب خشنودی حضرت مهدی موعود علیه السلام عنوان کردند و فرمودند: «باید قرآن را در جامعه خود پیاده کنیم و معارف اهل بیت علیهم السلام را فرا بگیریم و برنامه‌های اسلامی را انجام دهیم. برخی از برنامه‌های غیراسلامی باعث رنجش خاطر حضرت ولی عصر علیه السلام می‌شود».

جامعیت قرآن و مکتب تشیع

این مرجع تقلید، تمام نیازهای مادی و معنوی بشر را در قرآن و معارف اسلامی مکتب تشیع موجود دانستند و تأکید کردند: «باید قدر سرمایه‌ای را که در اختیار داریم بدانیم. ملتی که قرآن و **نهج البلاغه** دارد اگر به آنها عمل کند حیات پیدا خواهد کرد. هرچه با قرآن بیشتر

ارتباط داشته باشیم امور دنیا و آخرت ما منظم‌تر خواهد شد. تمام کاستی‌های جامعه ما ثمره توجه نکردن به قرآن است.»

استاد دروس خارج حوزه علمیه قم ضمن سفارش طلاب به فراگیری معارف قرآن ادامه دادند: «طلاب که مدافع اسلام هستند و از مرزهای آن دفاع می‌کنند باید مجهز و مسلح به علم و عمل باشند.»

معظم‌له ویژگی‌های بی‌پایان قرآن و **نهج‌البلاغه** و کتاب‌های اسلامی را مدنظر قرار دادند و تصریح کردند: «باید به اسلام خودمان افتخار کنیم؛ به هویت اسلامی خود افتخار می‌کنیم. هویت‌های نوینی که مطرح می‌شود باعث افتخار نیست. ما به پیروی از امیرمؤمنان امام علی علیه السلام و سید شهیدان امام حسین علیه السلام افتخار می‌کنیم. نکند این هویت خدشه‌دار شود و تغییر کند. مسلمانان می‌بایست به قرآن متمسک و متوسل شوند و از این خط خارج نشوند. همگان ابتذالات و اختلاط‌هایی را که وجود دارد از بین ببریم و به قرآن عمل کنیم.»

پنج شنبه ۱۰ آذرماه ۱۳۸۴

دیدار شماری از مدیران و بانوان مربی جامعة القرآن الکریم سراسر کشور با آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف

شماری از مدیران و بانوان مربی جامعة القرآن الکریم سراسر کشور با آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف دیدار کردند. آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف در این دیدار، تربیت حافظان قرآن را خدمتی فقهی - الهی عنوان کردند و فرمودند: «این توفیقی که خداوند به مربیان آموزش قرآن داده است دارای ثواب بسیار زیاد است. مربیان قرآن هم، باید قدر و منزلت خود را بیش از گذشته درک کنند».

جایگاه مربیان قرآن در جامعه

معظم له کسی که قرآن را فرا می گیرد و به دیگران نیز یاد می دهد، مورد محبت و عنایت خداوند معرفی کردند و با بیان اینکه فرزندان را باید از کودکی با قرآن مانوس کرد خاطرنشان ساختند: «مربیان کودکان و نوجوانان، برای امر قرآن عمال قرآن و عمال الله هستند. در صدر اسلام مربیان قرآن دارای جایگاه و اهمیت ویژه ای بودند». این مرجع تقلید، نتیجه فراگیری قرآن را ایجاد جامعه ای قرآنی دانستند و تأکید کردند: «اگر می خواهیم یک جامعه قرآنی داشته

باشیم باید مربیانی متعهد و مخلص وجود داشته باشند که تنها برای رضای خدا تلاش کنند».

اهمیت فراگیری قرآن

ایشان قرآن را نوری عنوان کردند که مربیان با تربیت و آموزش آن به نوجوانان و جوانان قلب آنها را نورانی می‌کنند. آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف بر آموزش مفاهیم و معارف قرآن تأکید کردند و افزودند: «خوشبختانه در سال‌های اخیر به امر قرآن بسیار بها داده شده و کارهایی که در این سال‌ها انجام گرفته بی‌سابقه است. باید قدر این موفقیت را بدانیم. فراگیری قرآن سبب نجات انسان در دنیا و آخرت می‌شود. هدایتی بالاتر از قرآن وجود ندارد».

معظم‌له در پایان، خطاب به بانوان مربی قرآن فرمودند: «شما الگوی قرآنی زن باشید. دختران و نوجوانانی که از شما قرآن فرا می‌گیرند باید اخلاق شما را هم یاد بگیرند».

دیدار مسئولین طرح‌های قرآنی وزارتخانه‌ها با حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف

آیت‌الله العظمی لطف‌الله صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف در دیدار مسئولان برگزارکننده طرح‌های قرآنی در وزارتخانه‌ها، توجه به قرآن را موجب نورانی شدن جامعه برشمرده و اظهار داشتند: «لازم است با برنامه‌ریزی مسئولان فضای وزارتخانه‌ها، ادارات، بازارها، دانشگاه، مجلس، دولت و حوزه‌های علمیه قرآنی‌تر شود. این فعالیت موجب سعادت‌مندی جامعه اسلامی می‌شود».

استقلال، عزت و نجات انسان در گرو توجه به قرآن

معظم‌له افزودند: «حفظ استقلال، حیثیت و عزت مسلمانان در گرو توجه به قرآن است. توجه به قرآن جامعه را نورانی و پرخیر و برکت می‌کند».

مرجع تقلید شیعیان، قرآن را شفای تمام دردهای بشر برشمرده و افزودند: «هدایت‌ها و راهنمایی‌های قرآن کریم تا روز قیامت پیش‌روی بشریت است. قرآن انسان‌ها را از سردرگمی، زشت‌کاری و گرفتاری‌های خود نجات می‌دهد».

معظم له با تأکید بر اجرا کردن اوامر و آموزه‌های نورانی قرآن گفتند:
«باید معارف نورانی قرآن و هدایت‌های آن در جامعه زنده بماند و مردم
متعهد به اجرای آن باشند و در تمام کارها از قرآن الهام بگیرند».

سه‌شنبه ۲۳ اسفندماه ۱۳۸۴

دیدار طلاب اهواز

با حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف

حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف، با گروهی از طلاب اهواز دیدار کردند.

معظم له در دیدار گروهی از طلاب اهواز، با بیان اینکه قرآن، حیات جامعه اسلامی را تأمین می کند، اظهار داشتند: «در هر جامعه ای که قرآن رواج داشته باشد، آن جامعه زنده است. انسان به هر مقدار که از قرآن بهره ببرد به همان میزان دارای حیات است».

حقانیت وحی و قرآن

ایشان قرآن را معجزه واقعی پیامبر اعظم ﷺ برشمرده و تصریح کردند: «حقانیت تمام وحی هایی که به پیامبران الهی نازل شده، همین قرآن است. حقانیت قرآن نیز این است که بعد از هزار و چهارصد سال هنوز کسی نتوانسته است مانند آن را بیاورد».

نقش قرآن در کاهش مشکلات و کاستی ها

این مرجع تقلید، اهتمام مسلمانان به قرآن را سبب رفع معضلات جوامع دانسته و گفتند: «هرچه قرآن و تعلیمات آن در جامعه بیشتر گسترش یابد و جامعه به سمت تربیت قرآنی پیش رود، کمبودها و کاستی ها کاهش می یابد».

رضایت امام زمان علیه السلام در عمل به قرآن

آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف کسب رضایت امام زمان علیه السلام در عصر غیبت را به واسطه عمل به قرآن ارزیابی کرده و افزودند: «شیعیان با اصلاح خود و جامعه، امر به معرف و نهی از منکر و عمل به قرآن، رنج‌ها و نگرانی‌های حضرت ولی عصر علیه السلام را کاهش می‌دهند».

دوشنبه ۱۲ تیرماه ۱۳۸۵

دیدار برگزیدگان جشنواره قرآن و عترت بسیج دانش آموزی سراسر کشور با حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف

برگزیدگان جشنواره قرآن و عترت بسیج دانش آموزی سراسر کشور با حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف دیدار کردند. معظم له در این دیدار به اهمیت و جایگاه قرآن و تعلیم آن در اسلام اشاره کردند و فرمودند: «هویت جامعه اسلامی ما وابسته به میزان ارتباط ما با قرآن و عترت است و هرچه ارتباط ما با این ارکان بیشتر باشد، هویت دینی ما محکم تر و بالاتر است.»

لزوم توجه به تعلیم و حفظ قرآن

ایشان با تأکید بر ارتباط بیشتر جامعه با قرآن و هدایت های آن افزودند: «هیچ نعمتی از قرآن و عترت بالاتر نیست و اسباب افتخار است که مفاهیم قرآنی و معانی و هدایت های قرآنی در جامعه مطرح باشد و ما حافظان قرآن داشته باشیم و ما باید شکرگزار این نعمت باشیم.»

مرجع تقلید شیعیان با انتقاد از برگزاری بعضی از همایش های بی نتیجه تصریح کردند: «هرچه در توجه به قرآن و درک قرآن در جامعه سرمایه گذاری شود و حفظ قرآن را در جامعه توسعه دهیم، بهترین انفاق فی سبیل الله است.»

معظم‌له ادامه دادند: «هر کمبودی در جامعه داشته باشیم به‌خاطر این است که در این جهات کمبود داریم و تا جامعه قرآنی نباشد و هدایت‌های قرآن و *نهج‌البلاغه* در جامعه وجود نداشته باشد، جامعه ساخته نمی‌شود و ما به مقاصدمان نمی‌رسیم».

جایگاه مربیان قرآن

ایشان با تأکید بر تجلیل و تکریم حافظان و معلمان قرآن بیان داشتند: «کسانی که به مربی‌گری و معلمی قرآن مشغولند، بدانند که بهترین شغل را در نزد خداوند متعال دارند و باید به آن افتخار کنند». حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف، قرآن را معجزه جاوید تا روز قیامت برای بشریت خواندند و بیان داشتند: «قرآن کتاب مقدسی است که دلیل و برهان نبوت تمام انبیاست و حتی کفاری هم که کمی فهم و شعور داشته باشند وقتی قرآن را بخوانند مجذوب آن می‌شوند و در برابر عظمت آن پیشانی خضوع به زمین می‌گذارند».

زندگی حقیقی در پرتو عمل به قرآن

ایشان با استشهاد به آیاتی از قرآن مجید و فرازهایی از *نهج‌البلاغه* و *صحیفه سجادیه* فرمودند: «این آیات انسان را زنده می‌کند و حیات است و اگر انسان قرآن نخواند و حفظ نداشته باشد، مرده است».

مرجع تقلید شیعیان با تأکید بر اجرای عملی احکام اسلامی در جامعه بیان داشتند: «امروز اگر بخواهیم امام زمان علیه السلام از ما راضی باشد باید دستورات قرآن را فرا بگیریم و به آنها عمل کنیم».

در پایان این دیدار نفرات برتر بخش‌های مختلف جشنواره قرآن کریم و عترت ویژه دانش‌آموزان پسر بسیجی از سراسر کشور هدایای خود را از دست حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف دریافت کردند.
چهارشنبه ۲ اردیبهشت ۱۳۸۸

دیدار معاون دانشگاه علوم قرآنی کشور

با حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف، حجت‌الاسلام سید معصوم حسینی معاون دانشگاه علوم قرآنی کشور را به حضور پذیرفتند.

معظم‌له در این دیدار با تجلیل از فعالیت‌های این مرکز قرآنی فرمودند: «فعالیت‌های این مرکز برای کشور بسیار مفید و ارزنده است و باید این‌گونه برنامه‌ها در کشور روزه‌روز بیشتر شود».

ایشان با تشکر و قدردانی از مسئولان و دست‌اندرکاران دانشگاه علوم قرآنی تصریح کردند: «جامعه‌ی امروز به آموزه‌های قرآنی نیاز فراوانی دارد و کسانی که در این برنامه‌ها فعالیت می‌کنند قدردان کارهای خود باشند؛ زیرا گام برداشتن برای اعتلای فرهنگ قرآنی ارزشی والا و ماندگار است».

قرآن کتاب زندگی و راهنمای کمال جوامع بشری

مرجع تقلید شیعیان جهان، با بیان اینکه همه احکام و معارف در قرآن وجود دارد، اظهار داشتند: «اگر به دنبال اخلاق و تربیت اسلامی هستیم باید آن را از قرآن استخراج کرد؛ زیرا همه آموزه‌ها را می‌توان در این کتاب آسمانی پیدا کرد».

ایشان آیه‌های قرآن کریم را همچون اعلامیه‌هایی دانستند که برای بشریت تا روز قیامت نورافشانی می‌کنند.

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف تأکید کردند: «آنچه در قرآن آمده است در هیچ کتابی نمی‌توان آن را یافت. قرآن مجید، وحی الهی و کتاب دین و عقیده و توحید و نسخه کامله درمان دردهای اجتماعی و کتاب حکمت، بشارت، موعظه و هدایت است».

ایشان ادامه دادند: «قرآن کتاب حیات و زندگی و راهنمای راه کمال دنیا و آخرت و عروج به معارج بلند انسانی و روحانی است».

مرجع تقلید شیعیان جهان افزودند: «قرآن کریم نسخه‌ای بی‌بدیل و شفاف‌بخش برای نجات جوامع بشری و اصلاح روش‌های زندگی است و بشر را به استوارترین راه رهنمون می‌شود».

معظم‌له بیان قرآن را مطابق فطرت انسان خواندند و اظهار داشتند: «کسانی که در قلوب‌شان مرضی وجود نداشته باشد، با شنیدن یک آیه از قرآن به خداوند ایمان می‌آورند».

جدان‌پذیری قرآن و عترت از یکدیگر

ایشان تصریح کردند: «ما همیشه به قرآن نیاز داریم و باید قرآن و عترت را همیشه باهم دانست؛ زیرا قرآن بدون عترت معنایی ندارد و بدون مراجعه به اهل‌بیت علیهم‌السلام که مفسران راستین قرآن هستند، نمی‌توان قرآن را فهمید».

معظم‌له با تأکید بر پیاده کردن بیش‌ازپیش احکام و دستورات قرآن در متن جامعه یادآور شدند: «قرآن برترین راهنما برای همه سطوح جامعه است و بایستی با نگاه عالمانه و وسیع و گسترده و عمیق به مفاهیم قرآنی، به بهره‌مندی از آن در تمام حوزه‌ها اعم از برنامه‌ریزی، تربیتی، مشاوره‌ای و اجتماعی پرداخت تا گامی در راه رسیدن به مدینه فاضله و تحقق حیات طیبه باشد».

حجت‌الاسلام حسینی در ابتدای این دیدار گزارشی از فعالیت‌های این مرکز خدمت معظم‌له ارائه نمود.

چهارشنبه ۳۱ فروردین ماه ۱۳۸۹

**دیدار جمعی از حافظان، قاریان، فعالان و مدیران مؤسسات
قرآنی، جامعه پزشکی استان قم و اقشار مختلف مردم
با حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف**

جمعی از حافظان، قاریان، فعالان و مدیران مؤسسات قرآنی، جامعه پزشکی استان قم و اقشار مختلف مردم با حضور در دفتر حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف با معظم له دیدار کردند و امانت به ساحت مقدس قرآن کریم را خدمت حضرت بقیة الله الاعظم صاحب الزمان - ارواح العالمین له الفداء - و مراجع عظام تقلید تسلیت گفتند.

در این دیدار که با قرائت بیانیه این تجمع در محکومیت این اعمال شیطانی همراه بود، حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف با محکوم کردن هتاکی به قرآن کریم از ابراز احساسات مردم غیور ایران در مقابله با این جریان قذر دانی و این حضور را نشان دهنده غیرت، شعور دینی و اظهار حیات اسلامی دانستند.

معظم له با بیان اینکه تمام هویت و افتخار ما به قرآن، دین اسلام و معارف اهل بیت علیهم السلام است، اظهار داشتند: «ما در هر شرایطی که باشیم به اسلامیتمان افتخار می کنیم؛ زیرا همه هستی ما از قرآن کریم است.»

قرآن برترین برنامه زندگی

مرجع تقلید شیعیان جهان افزودند: «قرآن کریم آمده است تا تاریکی را از بین ببرد و بشر را از ظلمات نجات دهد، قرآن کریم به جامعه بشری حیاتی دوباره داده است و آیات آن با اعلامیه‌های حقوق بشر هرگز قابل قیاس نیست».

ایشان با تاکید بر این که احساسات مردم در مقابله با جسارت به قرآن کریم بسیار بجا و ذی‌قیمت بود، بیان داشتند: «مردم با این حضور، شعور دینی خود را نشان دادند و این موضوع باید نسبت به همه برنامه‌های دینی جاری باشد».

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف با بیان اینکه مکتب ما مکتب قرآن و اسلام می‌باشد و غیر از این ما مکتبی نداریم، اظهار داشتند: «هر آنچه برای سعادت دنیا و آخرت لازم است در قرآن کریم وجود دارد و ما باید درس زندگی خود را از آموزه‌های وحیانی این کتاب مبین بگیریم».

معظم‌له با تاکید بر اینکه نور اسلام و قرآن کریم هرگز خاموش نمی‌شود، تأکید کردند: «بیش از هزار و چهارصد سال است که دشمنان برای خاموش کردن نور قرآن و ضربه زدن به دین اسلام توطئه و فعالیت می‌کنند، آنها سعی می‌کنند نور قرآن را خاموش کنند؛ اما روزبه‌روز بر عظمت و شوکت اسلام و قرآن افزوده شده است و افزوده می‌شود».

مرجع تقلید شیعیان بیان داشتند: «تمام افتخار ما به دین اسلام، پیامبر گرامی ﷺ و ائمه اطهار علیهم السلام و قرآن کریم است و ما خدا را شاکریم که در زمره امت محمد و شیعیان علی علیه السلام هستیم».

ایشان تاکید کردند: «باید التزامات عملی ما در سایر رشته‌ها بیشتر باشد و مورد مراقبت قرار گیرد و جامعه ما قرآنی باشد و این کتاب آسمانی اسلام در همه مسائل حضور داشته باشد».

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف از حضور نسل جوان در مقابله با جریان اهانت به ساحت مقدس قرآن کریم، قدردانی کردند و با قابل تحسین خواندن این حضور تاکید کردند: «وفاداری مسلمانان را در تمام جهان نسبت به قرآن کریم بسیار بالارزش دانسته و ارج می‌نهیم».

معظم‌له در پایان با اشاره به روایتی خاطرنشان کردند: «براساس آموزه‌های دینی و روایات، اسلام بر جهان تسلط خواهد یافت و امیدواریم خداوند کریم روزبه‌روز بر وفاداری ملت ما به قرآن و آموزه‌های دینی بیفزاید».

دیدار اعضای شرکت کننده در مسابقات کشوری قرآن ویژه کارکنان سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران با حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌العالی اعضای شرکت کننده در مسابقات کشوری قرآن، ویژه کارکنان سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران را به حضور پذیرفتند.

معظم‌له در این دیدار با تأکید بر توجه و تعهد نسبت به قرآن در جامعه فرمودند: «قرآن بهترین راهگشای امت و جامعه است و مدینه فاضله وقتی شکل می‌گیرد که معارف قرآنی در یک جامعه به‌طور کامل به اجرا درآید».

جامعه سالم در پرتو عمل به قرآن و عترت

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف با اشاره به اینکه حضرت علی علیه السلام از همه افراد بیشتر نسبت به قرآن احساس مسئولیت داشتند، افزودند: «عمل و مسئولیت داشتن نسبت به قرآن در جامعه و زندگی فردی باید جدی گرفته شود و هرچه به قرآن بیشتر عمل شود، جامعه نیز پاک‌تر و سالم‌تر خواهد شد».

ایشان با بیان بعضی از مصادیق اجتماعی عمل به قرآن، افزودند: «در یک جامعه قرآنی چون بدحجابی زنان، اختلاط زن و مرد، بی‌عدالتی و ... وجود ندارد».

مرجع تقلید شیعیان جهان افزودند: «جامعه شیعی باید ولایتی و پیرو قرآن و عترت باشد و تمام جامعه به‌ویژه شیعیان باید فضیلت تمسک به قرآن و معارف قرآن را داشته باشند».

معظم‌له با اشاره به اینکه عمل به قرآن نباید سلیقه‌ای باشد، تصریح کردند: «ما باید امور مهمی چون توحید و عرفان و معاد را از قرآن و کلام حضرات معصومین علیهم‌السلام فرا بگیریم و نباید به عرفان‌های دروغین و ساختگی در این باره توجه کنیم».

ایشان همچنین یادآور شدند: «شیعه سرمایه‌های عظیمی همچون قرآن، نهج‌البلاغه، صحیفه سجادیه و ادعیه معتبر را در اختیار دارد که هیچ امت و ملت دیگری آن را ندارد».

مرجع تقلید شیعیان اضافه کردند: «ما باید اصول خود را در امور معنوی، اخلاقی، اجتماعی و سیاسی و ... از قرآن فرا بگیریم و شرح و تفصیل آنها را در معارف اهل‌بیت علیهم‌السلام جستجو کنیم».

ایشان ادامه دادند: «هر شخصی باید در حد خودش با علوم مختلف قرآن و تفاسیر قرآن آشنا باشد و امروز در جامعه توجه به موضوعات و مسائل مختلف قرآن به خوبی ترویج و تبلیغ می‌شود و این امر نعمتی الهی است».

ایشان با اشاره به اینکه در قرآن مطلبی وجود ندارد که برای سعادت دنیا و آخرت نباشد، تصریح کردند: «ورود به رشته‌ها و علوم مختلف

قرآنی نعمت الهی است و افتخاری بالاتر از خدمت به قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام وجود ندارد».

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف با بیان اینکه قرآن دلیل خاتمیت پیامبر اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌باشد، ابراز داشتند: «به لطف الهی روزبه‌روز حقانیت قرآن در دنیا بیشتر به اثبات می‌رسد و ما هم باید قدردان این نعمت بزرگ الهی باشیم».

معظم‌له با اشاره به برگزاری مسابقات قرآنی سازمان استاندارد در سطح کشور بیان داشتند: «فواید اجرای چنین مسابقاتی بسیار زیاد و بااهمیت است و امیدوارم در دستگاه‌های دولتی دیگر نیز چنین کارهایی انجام شود».

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف در پایان اظهار داشتند: «در جامعه باید همه جنبه‌های قرآنی زنده باشد و تأمل و تفکر بر قرآن صورت گیرد و قرآن هیچ زمان کهنه نمی‌شود و همیشه زنده است».

جمعه ۵ آذرماه ۱۳۸۹

دیدار شرکت کنندگان در نخستین دوره مسابقات قرآنی هسته‌های گزینش دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور با حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف شرکت کنندگان در نخستین دوره مسابقات قرآنی هسته‌های گزینش دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور را به حضور پذیرفتند.

جایگاه قرآن کریم در بین کتب آسمانی

معظم‌له در این دیدار با اشاره به جایگاه و عظمت قرآن کریم اظهار داشتند: «قرآن کریم یگانه برهان حقانیت انبیای الهی بوده و در کتاب آسمانی از همه انبیای الهی سخن به میان آورده است.

ایشان با اشاره به آیه **﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَيَّ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ...﴾^۱** بیان داشتند: «کسانی که تفکر الحادی داشتند نیز به این مسئله اذعان می‌کردند که اگر جن و انس هم جمع شوند و بخواهند مثل قرآن کریم بیاورند، از این مسئله عاجز هستند».

این مرجع تقلید با تأکید بر اینکه هیچ جن و انسی نمی‌توانند کتابی مانند قرآن و اعلامیه‌های آن بیاورند، افزودند: «دانشمندان و

---

۱. بقره، ۲۳. «و اگر درباره آنچه بر بنده خود [پیامبر] نازل کرده‌ایم شک و تردید دارید، (دست کم) یک سوره همانند آن بیاورید».

اندیشمندان هرچه در مورد قرآن جلوتر می‌روند خود را در برابر آن عاجزتر می‌بینند و این حاکی از معجزه بودن قرآن است.»

مرجع تقلید شیعیان جهان ادامه دادند: «قرآن معجزه باقیه است، اما تنها معجزه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نیست؛ بلکه بنابر شواهد و اسناد معتبر تاریخی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله بیش از چهارهزار معجزه داشته است.»

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف با اشاره به تألیفات ابن‌رشد اندلسی در مورد قرآن کریم اظهار داشتند: «این دانشمند بزرگ در کتاب خود راجع به قرآن کریم می‌نویسد: معجزه محمد صلی الله علیه و آله با معجزات انبیای دیگر متفاوت است؛ چون معجزه او با دعوت همراه بود در صورتی که معجزه انبیای دیگر به دعوت آنها ارتباطی ندارد.»

نقش قرآن و اهل بیت علیهم السلام در هویت بخشی به جامعه اسلامی

ایشان با تأکید بر برگزاری برنامه‌های قرآنی در سطح دانشگاه‌ها و مراکز علمی فرمودند: «ملت ایران باید با قرآن آشنا باشد، چون ملتی که قرآن را دارد سرافرازترین و پیشرفته‌ترین ملل دنیاست و در هیچ زمینه‌ای محتاج دیگران نیست.»

مرجع تقلید شیعیان جهان بر حفظ و نگهداری هویت اسلامی و ولایی ملت ایران تأکید کردند و بیان داشتند: «مردم ولایی ایران باید مراقب حرف‌هایی که بدخواهان زده و درصدد تحت‌تأثیر قرار دادن هویت اسلامی ما هستند، باشند.»

بخش دوم: دیدارها ۱۰۵

معظم‌له با اشاره به ولایی بودن نظام جمهوری اسلامی ایران تصریح کردند: «ملت ایران باید قداست انتساب به قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام را بزرگ دانسته و به هویت ولایی و اسلامی خود افتخار کند».

مرجع تقلید شیعیان جهان ضمن قدردانی از برگزاری برنامه‌های قرآنی در کشور، فرمودند: «بهتر است که در این برنامه‌ها بیشتر به احکام قرآن توجه شود چراکه خداوند عالی‌ترین هدایت‌هایی که برای سعادت جوامع بشری لازم است، در قرآن آورده است».

یکشنبه ۲۶ دی‌ماه ۱۳۸۹

دیدار رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه کشور

با حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه کشور و جمعی از مدیران و معاونان کشوری و استان قم را به حضور پذیرفتند.

معظم‌له در ابتدای این دیدار ارتحال حضرت رسول اکرم ﷺ و شهادت امام حسن مجتبی ﷺ و امام رضا ﷺ را به پیشگاه حضرت بقیة‌الله الاعظم - ارواحنا فداه - تسلیت عرض نمودند و همچنین دهه پیروزی انقلاب اسلامی را گرامی داشتند.

جایگاه وقف در اسلام

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف به مسئله وقف و جایگاه آن در اسلام اشاره کردند و خاطرنشان کردند: «وقف مسئله بسیار مهمی است که در اسلام به آن بسیار تأکید شده و این موقوفات است که به عنوان اثر ماندگار برای اشخاص باقی می‌مانند».

مرجع تقلید جهان تشیع قدمت و سابقه وقف را متذکر شدند و تصریح کردند: «مسلمانان از صدر اسلام تا به امروز به مسئله وقف اهمیت می‌دادند و خود اهل بیت ﷺ نیز از واقفان بزرگ بودند و شخص حضرت پیامبر ﷺ و امیرالمومنین ﷺ نیز واقف بزرگی بودند.

معظم‌له ادامه دادند: «آنچه جوامع علمی و دانشگاه‌های بزرگ دنیا دارد و همه موفقیت‌های علمی از پیامبر بزرگ اسلام ﷺ می‌باشد». حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف با بیان اینکه وقف در اسلام مورد توجه ویژه‌ای قرار گرفته است و اشخاصی که می‌خواستند برای خود ذخیره‌ای باقی بگذارند در مقام همین وقف بوده‌اند، خاطرنشان کردند: «براساس همین تشویقات و ترویجات که از سوی گذشتگان و سیره اهل بیت علیهم‌السلام صورت گرفته، تاکنون وقف باقی مانده است». معظم‌له خاطر نشان کردند: «امروز موقوفاتی وجود دارند که تاریخ هزار ساله دارند و هنوز هم باقی مانده و هم‌اینک مورد استفاده عموم مردم قرار می‌گیرند».

ترویج فرهنگ وقف و رعایت مسائل شرعی در موقوفات

ایشان تعلیمات دینی را در ترویج فرهنگ وقف بسیار مهم برشمردند و افزودند: «رشته‌های فرهنگی بسیاری در باب وقف وجود دارد که باید به آنها نیز توجه شود».

مرجع تقلید جهان تشیع فرمودند: «عمل به نیات واقفان بسیار مهم است و باید نیات آنها کاملاً رعایت شود و این یک اصل ثابت است و سبب امیدواری بیشتر مردم می‌شود، همچنین رعایت مسائل شرعی از جمله اصول مهم در موقوفات است که دست‌اندرکاران سازمان اوقاف باید به آن توجه کنند».

حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف، استفاده درست و صحیح از موقوفات را بسیار با اهمیت دانستند و یادآور شدند: «باتوجه به خلأهایی که در جامعه ما است، امروز وجود موقوفات در کشور بسیار با اهمیت است و برکات فراوانی خواهد داشت».

مرجع تقلید شیعیان جهان در ادامه فرمودند: «امیدواریم خداوند به همه ما توفیق بدهد که در مسیر ترویج دین، اعتلای کلمه الله و نشر معارف اهل بیت علیهم السلام و آنچه سبب حفظ موقوفات است گام برداریم».

لزوم نگارش قرآن با رسم الخط خطاهای ایرانی

ایشان با اشاره به انتشار قرآن با رسم الخط عثمان طه در عربستان فرمودند: «این رسم الخط، غلط است و قرآن باید با رسم الخط خطاهای معروف ایرانی طبع شود و در اختیار همه مردم قرار گیرد».

مرجع تقلید شیعیان جهان چاپ قرآن و انتشار آن در شمارگان گسترده را بسیار ارزنده دانستند و بر این مهم تاکید کردند.

در ابتدای این دیدار حجت الاسلام و المسلمین محمدی رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه کشور گزارشی از موقوفات کشور و برنامه های در دست اجرا خدمت معظم له ارائه کرد.

همچنین در پایان مراسم تمبر یادبود امامزادگان استان قم توسط حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف رونمایی شد و معظم له این تمبر را به دست خط مبارک خویش مزین نمودند.

دیدار برگزیدگان مسابقات قرآن و عترت سازمان بسیج دانش آموزی کشور با حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف

برگزیدگان مسابقات قرآن و عترت سازمان بسیج دانش آموزی کشور با حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف دیدار کردند. معظم له در این دیدار با محکوم کردن جنایات اخیر در بحرین و همچنین سوزاندن قرآن کریم اظهار داشتند: «این مصیبت بزرگ را به ساحت مقدس حضرت ولی عصر علیه السلام تسلیت عرض می کنم».

بی توجهی حاکمان ممالک اسلامی نسبت به قرآن

ایشان افزودند: «امروز در بحرین به وسیله آل سعود و آل خلیفه که ادعای خادم الحرمین را دارند و ادعای احترام و دفاع از قرآن کریم دارند، مساجد به آتش کشیده می شود و قرآن سوزی به راه می افتد که هیچ عذری از این جنایت آنها پذیرفته نیست».

مرجع تقلید شیعیان جهان با بی نظیر خواندن این جسارت ها در طول تاریخ اسلام تصریح کردند: «کسانی که دم از صیانت از قرآن کریم می زنند، امروز در ممالک اسلامی، طغیان گری می کنند و همان حرکت زشتی را که کشیش آمریکایی انجام داد، امروز از سوی مسلمان نماها صورت می گیرد که در هیچ زمانی از تاریخ سابقه نداشته است».

ایشان ادامه دادند: «طغیان و وحشی‌گری که امروز از سوی برخی مسلمان‌نماها در ممالک اسلامی رخ می‌دهد، نشان از قساوت دل آنهاست که چنین اهانت‌هایی را به قرآن شریف انجام می‌دهند که هرگز نمی‌توان آنها را به‌زبان آورد».

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف افزودند: «آل خلیفه و آل سعود افرادی خودفروخته هستند که فطرت حیوانی آنها امروز در بحرین نمایان شده است و متأسفانه صدای حقیقت را نمی‌شنوند و گوش‌های آنها از شنیدن آیات قرآن ناشنوا شده است و در آینده نزدیک در باطل خود گرفتار و مصیبت‌های عظیم آنها را فرا خواهد گرفت».

ایشان نور قرآن را خاموش‌نشدنی خواندند و فرمودند: «در طول تاریخ فراوان بوده‌اند افرادی که می‌خواستند نور قرآن را خاموش کنند؛ اما غافل از اینکه نور الهی هرگز خاموش شدنی نیست و هرگز به این عقیده پلید خود نخواهند رسید؛ بلکه روزبه‌روز بر روشنایی و عظمت قرآن در جهان افزوده خواهد شد و این حامیان و نوکران آمریکا هستند که رو به نابودی می‌روند».

معظم‌له اظهار داشتند: «امروز حتی کسانی که نسبت به قرآن بیگانه هستند نیز با مطالعه اندکی از قرآن کریم به عظمت آن پی‌برده و در برابر آن خاضع و خاشع می‌شوند؛ اما حکام خودفروخته و ظالم به‌دلیل این جسارت‌ها و ظلم‌ها روزی بر خاک مذلت خواهند افتاد».

قرآن و عترت تنها راه سعادت بشر

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف با تأکید بر ضرورت آشنایی بیشتر جوانان و نوجوانان با علوم و معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم‌السلام عنوان کردند: «باید قرآن در برنامه همه انسان‌ها باشد تا به هدایت برسند، جوانان و دانش‌آموزان از قرآن و عترت هرگز فاصله نگیرند؛ زیرا راه نجات و توفیقات تنها در همین راه است و رفتن به دیگر راه‌ها خطا و اشتباه است.»

مرجع تقلید شیعیان جهان تصریح کردند: «آشنایی با قرآن انسان را به حیات و زندگی انسانی هدایت می‌کند و هرکس که فطرتش پاک باشد از این هدایت بهره می‌گیرد.»

ایشان اظهار داشتند: «ما افتخار می‌کنیم که هویتمان اسلامی است و شیعه امیرالمومنین علیه‌السلام و اهل بیت علیهم‌السلام هستیم و به آن می‌بالیم.»

اهمیت حجاب اسلامی

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف خطاب به بانوان حاضر در این جلسه تصریح کردند: «امیدوارم در دنیای مادی‌گری امروز، با استقامت دینی به خوبی مقاومت کنید و به تبلیغ معارف اسلامی بپردازید و بدانید که حفظ حجاب و پوشیدن چادر برای شما زنان از بزرگ‌ترین افتخارات و عبادات است.»

معظم‌له تاکید کردند: «انس خود را با قرآن کریم بیشتر کنید و بدانید راه نزدیک شدن به خدا، قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام هستند».

یکشنبه ۴ اردیبهشت ۱۳۹۰

**دیدار رؤسای دانشگاه علوم
و معارف قرآن کریم سراسر کشور
با حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف**

حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف ریاست دانشگاه و جمعی از رؤسای دانشکده‌های دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم سراسر کشور را به حضور پذیرفتند. معظم‌له در این دیدار با توجه به اهمیت قرآن و معارف اسلامی، خواستار توجه جدی حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌ها به این کتاب آسمانی شدند.

قرآن تنها راه نجات بشر

ایشان قرآن و معارف آن را تنها راه نجات بشریت دانستند و فرمودند: «قرآن و علوم قرآنی از مهم‌ترین مسائلی است که همه مردم باید به آن توجه کنند و از معارف آن الهام بگیرند و تمام تلاش خود را برای پیاده کردن احکام الهی بر اساس دستورات قرآن به کار بگیرند».

توجه بیشتر برای آموزش معارف قرآن

مرجع تقلید شیعیان جهان با بیان اینکه مسلمانان از صدر اسلام تاکنون تمام تلاش خود را برای درک، فهم و عمل به معارف قرآنی به کار گرفته‌اند

افزودند: «اما متأسفانه عواملی مانع از گسترش این معارف در میان مردم شد و مردم نتوانستند به خوبی از هدایت‌های قرآن بهره ببرند». معظم‌له با بیان اینکه آنچه که شایسته قرآن کریم است تاکنون به خوبی محقق نشده است، ادامه دادند: «وجود علوم و رشته‌های مختلف قرآنی بهترین دلیل بر توجه مسلمانان به قرآن کریم است و به همین دلیل نمی‌توان قرآن را مهجور و متروک دانست». ایشان با یادآوری این نکته که در زمان‌های گذشته، ساخت مسجد نخستین کاری بود که در شهرسازی به آن توجه می‌شد، افزودند: «امروز نیز باید در دانشگاه‌ها نخستین مطلبی که به دانشجویان می‌آموزند، قرآن و معارف قرآنی باشد و جوانان ما پایه‌های علمی خود را از روز نخست با این معارف والا آغاز کنند تا برای همیشه ماندگار باشد».

معارف بی‌کران قرآن

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف، معارف قرآن را بی‌کران و نامتناهی خواندند و اظهار داشتند: «قرآن کتابی بسیار گرانسنگ و غنی است که هرچه درباره آن تفسیر نوشته شود باز هم اندک است. معانی و معارف قرآن به قدری فراوان است که علوم بشری نمی‌تواند به همه آنها دست بیابد».

ایشان ادامه دادند: «هراندازه که بخواهیم در خصوص قرآن تفکر کنیم باز هم مطالب جدیدی برای کشف شدن از این معارف والا وجود دارد».

معظم‌له باتوجه‌به گسترش دانشگاه علوم و معارف قرآن در سراسر کشور اظهار داشتند: «ایجاد این تعداد دانشگاه در کشور، وظیفه ما را سنگین‌تر می‌کند. البته در این زمینه هرچه تلاش کنیم باز هم جای کار بیشتری وجود دارد و آثار و برکات فراوانی در جامعه خواهد داشت».

جامعیت قرآن و لزوم ارائه صحیح معارف قرآن

مرجع تقلید شیعیان جهان با تأکید بر ضرورت افزایش فعالیت‌های قرآنی در جامعه و آشنا کردن مردم با مفاهیم آن فرمودند: «قرآن، جامع‌الاطراف است و ما الآن نسبت به قرآن فقیر هستیم. فقرزدایی قرآنی در جامعه ضروری است و همه مردم باید با قرآن و معارف آن مأنوس شوند».

ایشان با بیان اینکه مردم دنیا تشنه معارف حقیقی قرآن هستند، بیان داشتند: «امروز بسیاری از کسانی که اسلام می‌آورند به خاطر دعوت قرآن کریم است؛ متأسفانه بسیاری از معارف قرآنی به مردم جهان به خوبی ارائه نمی‌شود. اگر بتوانیم این حقایق را به خوبی انتقال دهیم، همه جهانیان آن را خواهند پذیرفت و اسلام می‌آورند».

معظم‌له ادامه دادند: «قرآن، کتاب نور و شفاست، هیچ جهل و نادانی وجود ندارد که به‌وسیله قرآن و معارف آن برطرف نشود و این گفتار در خصوص قرآن مبالغه نیست، بلکه حقیقت است و همه جهالت‌ها تنها با قرآن برطرف می‌شود».

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف در پایان ضمن تقدیر و تشکر از فعالیت‌های صورت گرفته در دانشگاه علوم و معارف قرآن، برای موفقیت کلیه فعالان قرآنی دعا کردند.

در ابتدای این دیدار حجت‌الاسلام و المسلمین راغبی گزارشی از فعالیت‌ها و برنامه‌های دانشگاه علوم و معارف قرآن خدمت معظم‌له ارائه نمود.

پنجشنبه ۱۴ مهرماه ۱۳۹۰

دیدار اعضای ستاد برگزاری
هفتمین نمایشگاه قرآن و عترت خراسان رضوی
با حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف

اعضای ستاد برگزاری هفتمین نمایشگاه قرآن و عترت خراسان رضوی، با مرجع عالی قدر حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی - مدظله الوارف - دیدار کردند.

در این دیدار که در مشهد مقدس برگزار شد، معظم له بیانات ارزشمندی ایراد فرمودند که قسمتی از آن به شرح ذیل است:

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين و
الصلاة و السلام علي سيد الاولين و الآخرين و
خاتم الانبياء و المرسلين سيدنا ابي القاسم
محمد و علي آله الطيبين الطاهرين المعصومين
ولاسيما مولانا بقیة الله في الارضين و اللعن
علي اعدائهم اجمعين الي يوم الدين.

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا الْمُرْتَضَى
الإمامِ التَّقِيِّ النَّقِيِّ وَ حُجَّتِكَ عَلَى مَنْ فَسَوْقَ
الأَرْضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَى الصِّدِّيقِ الشَّهِيدِ
صَلَاةً كَثِيرَةً نَامِيَةً زَاكِيَةً مُتَوَاصِلَةً مُتَوَاتِرَةً
مُتَرَادِفَةً».

قال الله تعالى:

﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ
مِنْ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ
* فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَأْتُوا نَارَ الَّتِي وَقُودُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾^۱

﴿قُلْ لِيْنَ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ
هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ
ظَهِيْرًا﴾^۲

بنده از زحماتی که شما عزیزان برای نشر فرهنگ قرآنی و آشنایی بیشتر مردم و جامعه با معارف قرآن و وجوهی که برای پیشرفت و ترقی کمال واقعی انسان مؤثر است متحمل می‌شوید تقدیر و تشکر می‌کنم و امیدوارم که همه اینها مورد قبول آقا حضرت ولی عصر علیه السلام می‌عدل قرآن مجید هستند، باشد.

۱. بقره، ۲۳ - ۲۴. «و اگر درباره آنچه بر بنده خود [پیامبر] نازل کرده‌ایم شک و تردید دارید، (دست کم) یک سوره همانند آن بیاورید و گواهان خود را- غیر خدا - برای این کار، فرا خوانید اگر راست می‌گویید! پس اگر چنین نکنید - که هرگز نخواهید کرد - از آتشی بترسید که هیزم آن، بدن‌های مردم (گنهکار) و سنگ‌ها [بت‌ها] است، و برای کافران، آماده شده است!»

۲. اسراء، ۸۸. «بگو: اگر انسان‌ها و پریان (انس و جن) اتفاق کنند که همانند این قرآن را بیاورند، همانند آن را نخواهند آورد؛ هرچند یکدیگر را (در این کار) کمک کنند.»

عجز همگان از بیان معارف والای قرآن

مسئله قرآن و مطالبی که مربوط به آن است، مسئله‌ای نیست که بیانش از عهده حقیر و حتی اشخاصی که در درجات بالایی از علم هستند - آن‌طور که شایسته باشد - بر بیاید، ولی از باب اینکه باید همیشه ارتباط خود را با قرآن حفظ کنیم و در هر حدی که می‌شود با قرآن و معارف آن مأنوس باشیم، کمی در این باره صحبت می‌کنم:

هدایت‌گران بشریت

معارف حقیقی، فقط معارف قرآن مجید و هدایت‌های اهل بیت علیهم‌السلام است که بر حسب احادیث متواتر از فریقین، پیغمبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمودند: «إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عِتْرَتِي»^۱ یعنی پیامبر مکرم اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم دو ودیعه و امانت بزرگ را برای هدایت امت تا روز قیامت در همه جهات به یادگار گذاشتند و سفارش کردند که آن دو را رها نکنید.

اگر می‌خواهید گمراه نشوید مستمسک به قرآن و عترت باشید؛ اگر جلو بیفتید گمراه می‌شوید، اگر عقب بیفتید گمراه می‌شوید. اگر با این دو باشید، جامعه شما، جامعه دینی و الهی خواهد بود. حال یکی از این دو یادگار هدایتگر پیغمبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، آیات قرآن مجید

۱. احمد بن حنبل، مسند، ج ۳، ص ۱۷؛ مغربی، دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۲۸؛ صدوق، الامالی، ص ۵۰؛ همو، عیون اخبار الرضا علیه‌السلام، ج ۲، ص ۲۰۸؛ همو، کمال الدین، ص ۶۴ - ۲۳۴، ۲۴۰، ۲۷۹.

است. آیات قرآن مجید همه‌اش نور و روشنایی است؛ ﴿قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ﴾ * يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ^۱

قرآن، تنها برنامه سعادت

هزار و چهارصد سال است که همه بزرگان عالم بشریت و نوابغ عالم انسانیت در مقابل قرآن مجید، پیشانی خضوع بر زمین گذاشته‌اند و همه بر این اتفاق دارند که اگر بشر بخواهد راه درست را برود و به سوی سعادت حقیقی گام بردارد، غیر از پیروی از قرآن راهی ندارد.

قرآن کتاب بزرگ دانش است که در هر جهتی که انسان دستوری اکمل و اتم بخواهد باید از قرآن مجید بگیرد؛ از عقائد گرفته تا اخلاقیات و ارتباط با دیگر جوامع و ملت‌ها.

پیشرفت بشریت در عصر حضور قرآن

اگر بخواهیم دنیا را به دو عصر تقسیم کنیم، یکی عصر قبل از قرآن است و دیگری عصر بعد از حضور قرآن. دنیا به واسطه حضور قرآن به طرف ترقی و پیشرفت سیر کرد و همه پیشرفت‌هایی که ظاهر شده است همه به برکت قرآن است.

---

۱. مائده، ۱۵ - ۱۶. « از طرف خدا، نور و کتاب آشکاری به سوی شما آمد. خداوند به برکت آن،

کسانی را که از خشنودی او پیروی کنند، به راه‌های سلامت، هدایت می‌کند.»

پیام‌های انسان‌ساز قرآن

قرآن، کتابی است که مردم را به سلامتی، صلح و سازش دعوت و هدایت می‌کند و آنها را از تاریکی‌ها خارج و وارد نور می‌کند. آیات قرآن در همه ابعاد نور است؛ در توحید و معرفت خداوند، سخنی که در قرآن مجید است در هیچ کتابی وجود ندارد. آیاتی، مثل ﴿تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا﴾^۱ همه‌اش انسان‌ساز است. مقاصد حقیقی بشر، هویت و آزادی حقیقی او همه در آیات قرآن مجید است.

اخلاقیاتی هم که در قرآن مجید است، مانند ﴿وَ عِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا﴾^۲ نیز همه نور است. باید این آیات را تلاوت و تأمل کنیم و نورانیت این آیات را در خودمان حفظ کنیم. پیام‌ها و اعلامیه‌های قرآن به تمام دنیا، پیام‌های زنده و والایی است:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَ
جَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ
عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ﴾^۳

۱. آل عمران، ۶۴ «بیاپید به‌سوی سخنی که میان ما و شما یکسان است که جز خداوند یگانه را نپرستیم و چیزی را همتای او قرار ندهیم».

۲. فرقان، ۶۳ «بندگان (خاص خداوند) رحمان، کسانی هستند که با آرامش و بی‌تکبر بر زمین راه می‌روند».
۳. حجرات، ۱۳. «ای مردم! ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم و شما را تیره‌ها و قبیله‌ها قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید (اینها ملاک امتیاز نیست)، گرامی‌ترین شما نزد خداوند با تقواترین شماست».

همه برنامه‌هایی که در قرآن است؛ راجع به سیاست، اقتصاد، اجتماع و اخوت و برادری، برنامه‌هایی انسان‌ساز است که باید همیشه در زندگی مسلمانان ظهور داشته باشد.

قرآن پر است از آیاتی که راجع به دنیا، معیشت مردم، روابط آنها با یکدیگر، روابط زن و مرد و روابط حاکم و محکوم پیام دارد.

شما آیاتی، مثل ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾^۱ را بخوانید و در آن تأمل کنید.

دنیا، آیه شریفه ﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾^۲ را ببیند.

﴿وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾^۳ را بخوانید و ببینید قرآن به چه افکار بلندی دستور می‌دهد.

۱. نحل، ۹۰. «خداوند به عدل و احسان و بخشش به نزدیکان فرمان می‌دهد و از فحشا و منکر و ستم، نهی می‌کند؛ خداوند به شما اندرز می‌دهد، شاید متذکر شوید!».

۲. آل عمران، ۱۳۴. «همان‌ها که در توانگری و تنگدستی، انفاق می‌کنند و خشم خود را فرو می‌برند و از خطای مردم درمی‌گذرند و خدا نیکوکاران را دوست دارد».

۳. فصلت، ۳۴. «هرگز نیکی و بدی یکسان نیست بدی را با نیکی دفع کن، ناگاه (خواهی دید) همان کس که میان تو و او دشمنی است، گویی دوستی گرم و صمیمی است!».

از آیات اخلاقی قرآن، آیه «وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبُلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَهْزُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا»^۱ را ملاحظه کنید و ببینید در مقام احترام به پدر و مادر چه دستوراتی داده است.

دوری از قرآن، علت وجود ضعف و نقص

بنده از روی تحقیق می‌گویم هر کمبود و نقصی که داریم برای این است که از قرآن فاصله گرفته‌ایم. هرچه به قرآن نزدیک شویم کمبودها و نقایص از بین می‌رود. ضعف‌هایی که الان در جامعه ماست؛ ضعف‌های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی همه به خاطر دوری از قرآن است.

عالی‌ترین دستورات برای تحکیم خانواده

باید پیام‌ها و دستورات قرآن را در تمام ابعاد رعایت کنیم. اگر روابط زن و شوهر براساس آیات قرآن باشد آن‌طور که قرآن ازدواج را یک مسئله مقدس عنوان می‌کند: «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْتَقِرُونَ»^۲

۱. اسراء، ۲۳. «و پروردگارت فرمان داده: جز او را نپرستید! و به پدر و مادر نیکی کنید! هرگاه یکی از آن دو، یا هر دوی آنها، نزد تو به سن پیری رسند، کمترین اهانتی به آنها روا مدار! و بر آنها فریاد مزن! و گفتار لطیف و سنجیده و بزرگووارانه به آنها بگو!»
۲. روم، ۲۱. «و از نشانه‌های او اینکه همسرانی از جنس خودتان برای شما آفرید تا در کنار آنان آرامش یابید، و در میانتان مودت و رحمت قرار داد؛ در این نشانه‌هایی است برای گروهی که تفکر می‌کنند.»

هیچ‌گاه به این اندازه آمار طلاق افزایش پیدا نمی‌کرد و بنیان خانواده‌ها سست نمی‌شد.

یادم هست که اوائل نوجوانی اصلاً نمی‌شنیدم که طلاق واقع شده باشد. این به خاطر این است که فرهنگ فعلی زن و مرد، فرهنگی اسلامی نیست. فرهنگ اسلامی در رابطه با زن و شوهر، فرهنگ ﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ﴾^۱ است.

اگر جامعه، جامعه قرآنی و جامعه عفاف و حجاب باشد و جامعه از اختلاط زن و مرد پرهیز داشته باشد این مسائل پیش نمی‌آید.

اگر به آیات حجاب و عفاف، مثل ﴿قُلْ لَأَزُوَّاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يَعْرِفَنَّ فَأَلَّا يُوَدِّعِينَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾^۲ اعتنا نکنیم، جامعه رو به فساد می‌رود.

استقلال اسلامی، توصیه همیشگی قرآن

اگر بخواهیم جامعه، استقلال داشته باشد، باید قرآن را زنده نگهداریم. آیات قرآن می‌گوید که مسلمان نباید تحت‌الحمایه دیگران باشد. باید قدرت و علم مسلمان از همه بالاتر باشد؛ آیات: ﴿فَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾^۳ و

۱. بقره، ۱۸۷. «آنها لباس شما هستند و شما لباس آنها».

۲. احزاب، ۵۹. «ای پیامبر! به همسران و دختران و زنان مؤمنان بگو: «جلبابها [روسری‌های بلند] خود را بر خویش فرو افکنند، این کار برای اینکه شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند بهتر است؛ (و اگر تا کنون خطا و کوتاهی از آنها سر زده توبه کنند) خداوند همواره آمرزنده رحیم است».

۳. یوسف، ۷۶. «و برتر از هر صاحب علمی، عالمی است!».

﴿قُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾^۱ همه بر این دلالت دارد.

دستورات قرآن، همه‌اش دستور به کسب علم است، دستور به تعقل است. قرآن مکرر می‌فرماید: «چرا فکر نمی‌کنید؟ چرا تعقل نمی‌کنید؟».

برخی از وجوه اعجاز قرآن

در مورد معجزه بودن قرآن هم مطلب بسیار است؛ شخصی کتابی نوشته به نام *معجزات القرآن فی قرن عشرین* یعنی معجزات قرآن در قرن بیستم. بنده این کتاب را دیده‌ام بسیار مفصل است.

قرآن کتاب همیشگی بشر است و برنامه‌ای بالاتر از برنامه قرآن برای هدایت بشر نیامده است و نخواهد آمد. یعنی هیچ‌کس نمی‌تواند چنین

برنامه‌ای بیاورد. ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ

وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾^۲ این آیه یکی از معجزات

قرآن است که خبر از غیب داده، یعنی اگر شک دارید در قرآن، یک

سوره همانند آن بیاورید و اگر نتوانستید (که نمی‌توانید) ﴿فَاتَّقُوا النَّارَ

الَّتِي وَوُودَهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أَعَدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾^۳.

۱. طه، ۱۱۴. «بگو: پروردگارا! علم مرا افزون کن!».

۲. بقره، ۲۳. «و اگر درباره آنچه بر بنده خود [پیامبر] نازل کرده‌ایم شک و تردید دارید، (دست کم) یک سوره همانند آن بیاورید و گواهان خود را - غیر خدا - برای این کار، فراخوانید، اگر راست می‌گویید!».

۳. بقره، ۲۴. «پس اگر چنین نکنید - که هرگز نخواهید کرد - از آتشی بترسید که هیزم آن، بدن‌های مردم (گنجهکار) و سنگ‌ها [بت‌ها] است، و برای کافران، آماده شده است!».

یا در جایی دیگر می‌فرماید: اگر همه فصحا و بلغا جمع شوند و باهم همکاری کنند که بخواهند یک آیه مثل قرآن بیآورند نمی‌توانند ﴿قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراً﴾^۱ اینها همه از وجوه اعجاز قرآن کریم است.

قرآن، اعجاز خالد و همیشگی رسول الله ﷺ است که نبوت انبیای گذشته هم در قرآن ثابت می‌شود، یعنی یگانه کتابی است که الآن می‌شود برای اثبات مکتب انبیا به دنیا عرضه داشت.

لزوم اهتمام بیشتر جامعه به قرآن

به‌رحال ما بایستی که هرچه می‌توانیم آشنایی خودمان را با قرآن بیشتر کنیم. جامعه ما جامعه‌ای قرآنی باشد، نهادها و دانشگاه‌ها قرآنی باشد. در حوزه‌های علمیه هم باید در درجه اول، قرآن قرار داشته باشد؛ قرآن را بشناسند که قرآن‌شناسی خودش یک بحث بسیار بزرگی است. اگر همه اینها قرآنی باشد در مسیر کمال، ترفیع و نیل به مقاصد است.

باید جامعه را با قرآن آشنا کنیم. اگر از قرآن فاصله داشته باشیم حتماً آنجا یک نکته ضعف بزرگی برای ما پیش می‌آید. باید قرآن را زنده کنیم، باید تربیت ما قرآنی باشد، باید جامعه را با قرآن بسازیم.

۱. اسراء، ۸۸. «بگو: اگر انسان‌ها و پریان (انس و جن) اتفاق کنند که همانند این قرآن را بیآورند، همانند آن را نخواهند آورد؛ هرچند یکدیگر را (در این کار) کمک کنند».

قدردانی نعمت عظیم قرآن

ملتی که چنین کتاب و هدایتی دارد، باید قدر آن را بداند و کفران نعمت نکند. دانستن قدر این نعمت عظیم هم به این است که این کتاب را بخوانیم، به دستوراتش عمل کنیم و آن را به بشریت عرضه کنیم. باید قدردان نعمت قرآن و همچنین قدردان نعمت رسالت حضرت رسول ﷺ و نیز قدردادن نعمت ولایت امیرالمؤمنین ﷺ و هدایت‌های اهل بیت ﷺ باشیم.

لزوم عمل به قرآن برای فعالان این عرصه

بنده مجدد از کسانی که در این عرصه فعالیت می‌کنند و زحمت می‌کشند تشکر می‌کنم و باید بدانیم که هرکس مردم را دعوت به قرآن می‌کند اولاً، باید ملاحظه کند که در ارتباط با قرآن در چه رتبه‌ای است و چقدر به دستورات آن عمل می‌کند. خداوند ان شاء الله به همه توفیق خدمت به مکتب قرآن و اهل بیت ﷺ عنایت بفرماید. و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته.

دوشنبه ۲۴ رمضان المبارک ۱۴۳۳

دیدار مدیر و معاونان شبکه قرآن

با حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف

مدیر و معاونان شبکه قرآن و معارف سیمای جمهوری اسلامی ایران، در مشهد با حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف دیدار کردند.

در این دیدار حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف ضمن تقدیر و تشکر از فعالیت‌های شبکه قرآن، این شبکه را از افتخارات نظام جمهوری اسلامی دانستند و فرمودند: «امروز بحمدالله اقبال و توجهی که به برنامه‌های این شبکه شده است نشان از گرایش کلی اجتماع و مردم اعم از پیر و جوان برای دریافت پیام‌های قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام دارد».

شیوه‌های صحیح انتقال مفاهیم قرآن

معظم‌له با اشاره به این نکته که زیننده جامعه اسلامی نیست قرآن در مهجوریت باشد، فرمودند: «وظیفه همه ما این است که مفاهیم قرآنی را برای مردم با بیانی روان بازگو نماییم تا قرآن از مهجوریتی که در جامعه دارد، خارج شود».

ایشان قلوب جوانان امروز را تشنه دریافت معارف قرآن دانستند و فرمودند: «امروز باید تمام تلاش برنامه‌سازان در تلویزیون و به‌خصوص

در شبکه قرآن سیما به ساخت برنامه‌هایی متمرکز شود که مفاهیم قرآن را به شکل‌های گوناگون اعم از برگزاری مسابقات یا جلسات پرسش و پاسخ با بهره‌گیری از برترین کارشناسان به جوانان انتقال دهند و این برنامه باید در اولویت برنامه‌سازی رسانه ملی باشد، تا این قشر آینده‌ساز، جامعه را براساس قرآن و با بهره‌گیری از این کتاب انسان‌ساز اداره و هدایت نماید.

لزوم توجه به ادعیه و سخنان ائمه علیهم‌السلام در برنامه‌های صدا و سیما

معظم‌له در بخش دیگری از سخنان خود توجه به دعا و مفاهیم عالیه ادعیه رسیده از ائمه معصومین علیهم‌السلام را در ساخت برنامه‌ها خواستار شدند و فرمودند: «امروز شیعیان، غنی‌ترین مردم هستند و با وجود این همه دعا و کلمات گهربار ائمه علیهم‌السلام که در جامعه فراگیر شده است، می‌توانند بسیاری از مشکلات اجتماع را رفع نمایند».

این مرجع تقلید توجه به مضامین عالیه در دعای مکارم‌الاخلاق را راهگشای مشکلات دانستند و فرمودند: «اگر فهم و عمل به دعای مکارم‌الاخلاق با این همه عبارات زیبا و دستورات دینی، در جامعه فراگیر می‌شد، دیگر اعتیاد و فسادهای اخلاقی معنایی نداشت».

آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف توجه به کلام ائمه علیهم‌السلام را در تفسیر آیات قرآن لازم دانستند و فرمودند: «کلام خدا با بیان ائمه علیهم‌السلام

تفسیر می‌شود و بهره‌گیری از هر راهی غیر از راه و روش ائمه علیهم‌السلام در تفسیر قرآن باطل و موجب گمراهی است».

ایشان در پایان سخنان خود اجرای طرح بزرگ قرآنی تابستان امسال را در شبکه قرآن سیما، مثبت ارزیابی کردند و از تلاش‌ها و فعالیت‌های مدیر این شبکه و همکاران وی در راه نشر معارف قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام تقدیر نمودند.

بخش سوم:

مراسم افتتاحیه و اختتامیه

مراسم اختتامیه مسابقات قرآن و نهج البلاغه

با حضور آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف در مشهد

در خجسته میلاد مولی‌الکونین، امیرالمؤمنین حضرت علی علیه السلام، مراسم اختتامیه پنجمین دوره مسابقات حفظ قرآن و مفاهیم نهج البلاغه در حضور مرجع عالی قدر آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف برگزار شد.

در این مراسم معنوی که با حضور بیش از پانصد نفر از حافظان قرآن، **نهج البلاغه** و **صحیفه سجادیه** در جوار بارگاه ملکوتی ثامن الحجج علیه السلام برگزار شد حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف ضمن قدردانی از جوانانی که با شور و علاقه فراوان، مشتاقانه به فراگیری قرآن و **نهج البلاغه** روی آورده‌اند، امر تعلیم قرآن را از مهم‌ترین مسائل در آموزش کودکان و جوانان این سرزمین خواندند و فرمودند: «هرچه امروز جوانان را با قرآن آشنا نماییم و تعلیم آن را به‌طور دقیق به آنها بیاموزیم فردایی بهتر را در پیش خواهیم داشت».

نقش قرآن در تربیت فرزندان

ایشان تأکید کردند: «جوانانی که امروز قرآن را در سینه خود دارند در آینده، پدران و مادران این سرزمین می‌شوند و بهترین نقش را در تربیت اسلامی جوانان خود خواهند داشت».

توجه به احادیث اهل بیت علیهم‌السلام در تفسیر قرآن

این مرجع تقلید، خطر تفسیرهای غلط از آیات قرآن را خاطر نشان کردند و بر لزوم توجه به مضامین و بهره‌گیری از احادیث اهل بیت علیهم‌السلام در راه تفسیر دقیق آیات تاکید فرمودند.

معظم‌له در بخش دوم از سخنان خود، **نهج‌البلاغه** را دریایی خروشان از علوم و معارف خواندند و فرمودند: «سید رضی با شیوه‌ای جالب، مجموعه‌ای را گردآوری نمود که در طول قرن‌ها همیشه تازگی خود را دارد و برای هر فرد قابل استفاده است».

این مرجع تقلید، حفظ **نهج‌البلاغه** را بسیار مهم و قابل تقدیر دانستند و خاطر نشان کردند: «حافظان قرآن در ادامه راه، **نهج‌البلاغه** را حفظ نمایند و حافظان **نهج‌البلاغه** هم در جهت حفظ قرآن بکوشند که جامعه ما منبع کاملی از حافظانی باشد که جامع قرآن و عترت باشند».

معظم‌له بر توجه به خطبه‌ها و نامه‌های مهمی همچون نامه امام علی علیه‌السلام به مالک اشتر که موضوع اصلی آن برقراری عدالت و حفظ حرمت افراد در جامعه است، تاکید فرمودند.

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف همچنین رواج بی‌بندوباری و اختلاط زن و مرد را برای جامعه اسلامی تأسف‌انگیز خواندند و خواستار اجرای فریضه امر به معروف، جهت حفظ هویت دینی و اسلامی شدند.

نخس سوم: مراسم افتتاحیه و اختتامیه ۱۳۵

قبل از سخنان مرجع عالی قدر حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف، جمعی از حافظان **نهج البلاغه** به سؤالات شفاهی معظم له پاسخ گفتند که موجب خرسندی و تحسین ایشان شد.

۲۷ مردادماه ۱۳۸۴

مراسم رونمایی حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف از نسخه خطی قرآن

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف با حضور در مراسم رونمایی از نسخه خطی قرآن کریم، از این اثر نفیس رونمایی کردند. معظم‌له با اشاره به فراوانی و توزیع قرآن عثمان طه در تمام دنیا حتی در منازل شیعیان، این را به نوعی تبلیغ وهابیت دانستند و فرمودند: «باتوجه به خطاط‌های خوبی که در کشور داریم و نسخه‌های خطی بسیاری که از قدیم در کشور ما بوده است، جا دارد که قرآن را خودمان با رسم‌الخطی زیبا چاپ کرده و در سطح وسیعی عرضه کنیم».

ایشان پرداختن به جنبه‌های ظاهری قرآن را وسیله‌ای برای متوجه کردن مردم به قرآن دانستند و افزودند: «گاهی مردم ممکن است از ظاهر به باطن برسند ولی اصل بر این است که قرآن را در قلوب خود زنده نگه‌داریم و عمل به آن را سرلوحه کارهای خویش قرار دهیم».

پنج‌شنبه ۳۰ آبان‌ماه ۱۳۸۷

مراسم اختتامیه جشنواره قرآن و عترت بسیج دانش آموزی در حضور آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف

مراسم اختتامیه جشنواره قرآن و عترت بسیج دانش آموزی در حضور حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف برگزار شد. در این مراسم که با اهدای جوایز به برگزیدگان این دوره همراه بود، معظم له با اشاره به اهمیت حفظ و قرائت قرآن کریم فرمودند: «در روز قیامت، قرآن به صورت واقعی خود مجسم می شود و در درگاه خداوند متعال بر اعمال اشخاص و مخصوصاً آنهایی که قاری قرآن بودند و کسانی که قرآن را حفظ می کردند، شهادت می دهد و ان شاء الله همه ما از جمله آنهایی باشیم که مورد شفاعت قرآن قرار بگیریم».

ویژگی ها و فضیلت های قرآن

ایشان با بیان اینکه یکی از شفاعت های قرآن مجید است، افزودند: «قرآن، دنیا و آخرت بشر را تأمین می کند و آشنایی با معارف قرآن مجید، همه معارف حقیقی را به روی انسان باز می کند». معظم له با اشاره به حدیثی از رسول گرامی اسلام ﷺ خطاب به سلمان فارسی، به بیان فضیلت های قرائت قرآن مجید پرداختند و اظهار داشتند: «البته شرط اول ایمان است و اینکه شخص نسبت به تکالیف شرعی و دینی خود احساس مسئولیت داشته باشد و گرنه قرآن را منافقین هم می خواندند و حفظ می کردند».

مرجع تقلید شیعیان، علمایی را نام بردند که در عین اینکه به دین پیامبر گرامی اسلام ﷺ کافر بودند ولی در مقابل حقیقت و حقانیت قرآن سرتعظیم فرود آورده و به آن اقرار کرده بودند، و بیان داشتند: «این کتابی است که مردم را از تاریکی‌ها نجات می‌دهد و در روشنایی وسیع قرار می‌دهد. مگر می‌شود به آیات قرآن کافر شد؟ مگر می‌شود به این هدایت‌های قرآنی، به این معانی و دستورات که در رشته‌های حیات بشری در قرآن آمده است، کافر شد؟ مگر می‌شود این مطالب و معانی بلندی که در قرآن مجید آمده است را قبول نداشت؟»

قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام الگوی زندگی بشر

ایشان به تعالیم قرآن و اینکه هدف قرآن تربیت بشر است اشاره کرده و فرمودند: «اگر جامعه‌ای قرآنی نباشد، به کمال نخواهد رسید و البته همان‌طوری که در حدیث ثقلین آمده است و در معتبرترین کتب شیعه و سنی این حدیث وجود دارد، قرآن و عترت توأم با یکدیگرند و از هم جدا نمی‌شوند تا روز قیامت که در حوض کوثر بر رسول گرامی اسلام ﷺ وارد شوند.»

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف با بیان اینکه باید قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام را پیشوا و الگوی خودمان قرار بدهیم فرمودند: «باید در همه جهات زندگی از کار و اجتماع و سیاست گرفته تا امور مالی از قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام الهام بگیریم چون همه چیزی که محتاج‌الیه بشر است، قرآن و روایات بیان کرده‌اند و فروگذار نشده است.»

اهل بیت علیهم السلام مفسران حقیقی قرآن

معظم‌له ادامه دادند: «تفسیر قرآن فقط حق اهل‌بیت علیهم السلام است و هرکجا که محتاج به تفسیر باشد، تفسیر حق و درست و ثواب، تفسیر امام جعفر صادق و امام محمد باقر علیهم السلام است».

ایشان با بیان اینکه جامعه ما به تعلیمات قرآنی نیازمند است، افزودند: «هرچه بیشتر مطالب قرآنی و آشنایی با قرآن گسترش یابد، بیشتر موجب امیدواری است و امیدوارم که اینها وسیله عمل شود و قرآن را در عمل پیاده کنیم و قرآنی باشیم؛ خیابان، اداره، حوزه و درس‌های ما، قرآن مصدر همه چیز باشد. امیرالمومنین علیه السلام گاهی در مقابل دشمنان، به قرآن احتجاج می‌کردند و این از اساسی‌ترین مطالب است».

معارف بی‌انتهای قرآن

مرجع تقلید شیعیان با اشاره به روایتی تاریخی که یکی از خلفا سعی در جمع‌آوری تمامی تفاسیر قرآن کرده بود، بیان داشتند: «تفسیر و معارف قرآن انتها ندارد و هرچه در معانی آن بیشتر تفکر و تأمل کنید باز هم مجال گفتن و تفسیر و بهره‌مندی از آیات قرآن فراهم است».

آشنایی معارف قرآن راه مقابله با هجوم فرهنگ غرب

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف در بخش دیگری از سخنان خود با ابراز نگرانی از هجوم غرب‌گرایی که هویت ما را

تهدید می‌کند، فرمودند: «ما محتاج به قرآن هستیم و محتاج به عمل به قرآن و مخصوصاً نیاز به بانوانی داریم که با قرآن و معارف آن آشنا باشند و بتوانند در مقابل این هجمه بیگانگان بایستند».

نقش بانوان در مقابله با فرهنگ غرب

معظم‌له ادامه دادند: «باید بانوانی در جامعه باشند که در امر دین و در امر هدایت قرآن حجت باشند و نگذارند که این اسلامیت جامعه ما تغییر کند و به طرف آداب غربی برویم».

منزلت و کرامت بانوان در اسلام

ایشان با بیان اینکه در دستورات اسلام و علما شأن و منزلت بانوان کم گرفته نشده‌اند، افزودند: «در تمام ارزش‌های انسانی زن و مرد برابری و هرکدام که بخواهند بیشتر به طرف خدا سیر داشته باشند، به خدا نزدیکتر می‌شوند. بسیاری از بانوان هستند که از بسیاری از مردان به خداوند متعال نزدیکتر هستند».

معظم‌له ادامه دادند: «هیچ‌کسی نمی‌گوید که زن نمی‌تواند مدیریت داشته باشد. خیلی بانوان هستند که عقل و شعور و تدبیرشان از مردانی که مدیریت دارند بیشتر است. اما مسئله چیز دیگری است و بالاتر از این مطلب است؛ مسئله این است که خداوند متعال کرامت و عزت زن را خواسته است و نخواست است که زن در یک ابتذال‌هایی که بدترین نوع آن در غرب است و پستی و حیوانیت است، باشد».

ایشان با اشاره به مثالی از مناسک حج که بانوان باید شعار لبیک را آهسته‌تر از مردان بگویند، افزودند: «اینکه بانوان آهسته بگویند و مردان بلند بگویند؛ به لایق‌تر بودن مردان ربطی ندارد و باید جامعه را نیز آن‌طوری که خداوند متعال نقشه داده است اداره کرد و هرکدامشان در جای خودشان باشند».

رابطه زن و مرد در چارچوب دستورات اسلام

ایشان با انتقاد از اختلاط زن و مرد با اشاره به آیه‌ای از قرآن مجید فرمودند: «رابطه بین زن و مرد باید به‌گونه‌ای باشد که هم دل مرد پاک بماند و هم دل زن و اگر می‌خواهید مسلمان باشید باید اینها را رعایت کنید».

مرجع تقلید شیعیان با بیان اینکه خدایی که بشر و مرد و زن را آفریده مصلحت بشر را بهتر می‌داند فرمودند: «همه این هدایت‌ها برای این است که جامعه به کمال برسد. یعنی جامعه‌ای که متشکل از زن و مرد است، همه به طرف خدا و به طرف مدارج عالی و بلند صعود داشته باشند و راهی غیر از دین و قرآن و ائمه علیهم‌السلام وجود ندارد».

حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله‌الوارف با ابراز تأسف از اصرار مسئولین تربیت‌بدنی مبنی بر شرکت بانوان در مسابقات خارج از کشور فرمودند: «ما عزت و کرامت زن را می‌خواهیم و آن در سایه دستورات انسان‌ساز اسلام به دست می‌آید».

ایشان با بیان اینکه باید قدر این دستورات متعالی دین را بدانیم افزودند: «مرد باید خودش را فدای حفظ زن کند و فداکار باشد و ما باید اینها را زنده کنیم و امیدوارم که در جامعه ما جمعیتی از خواهران در سایه این هدایت‌های قرآنی ثابت‌قدم بمانند و به عزت اسلامی و کرامت خودشان اهمیت بدهند».

یکشنبه ۵ اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۹

كتاب نامه

١. قرآن كريم.
٢. اقبال الاعمال، ابن طاووس، سيد على بن موسى (م. ٤٦٤ق.)، تحقيق جواد قيومي، قم، مكتب الاعلام الاسلامي، ١٤١٤ق.
٣. الامالي، صدوق، محمد بن على (م. ٣٨١ق.)، قم، مؤسسة البعثة، ١٤١٧ق.
٤. امتاع الاسماع بما للنبي من الاحوال والاموال والحفدة والمتاع، مقريزي، احمد بن على (م. ٨٤٥ق.)، تحقيق محمد نميسي، بيروت، دارالكتب العلمية، ١٤٢٠ق.
٥. بحار الانوار الجامعة لدرر اخبار الأئمة الاطهار عليهم السلام، مجلسي، محمدباقر (م. ١١١١ق.)، تحقيق محمدباقر بهبودي، بيروت، داراحياء التراث العربي، ١٤٠٣ق.
٦. البداية والنهاية، ابن كثير، اسماعيل بن عمر (م. ٧٧٤ق.)، تحقيق على شيري، بيروت، داراحياء التراث العربي، ١٤٠٨ق.
٧. تاريخ بغداد، خطيب بغدادي، احمد بن على (م. ٤٦٣ق.)، تحقيق مصطفى عبدالقادر عطا، بيروت، دارالكتب العلمية، ١٤١٧ق.
٨. تاريخ مدينة دمشق، ابن عساكر، على بن حسن (م. ٥٧١ق.)، تحقيق على شيري، بيروت، دارالفكر، ١٤١٥ق.
٩. تحف العقول عن آل الرسول صلى الله عليه وآله، ابن شعبه حراني، حسن بن على (م. ٤٠٤ق.)، تحقيق على اكبر غفاري، قم، نشر اسلامي، ١٤٠٤ق.

١٠. *تفصيل وسائل الشيعة الى تحصيل مسائل الشريعة*، حر عاملى، محمد بن حسن (م. ١١٠٤ق.)، قم، مؤسسة آل البيت عليه السلام لاحياء التراث، ١٤١٤ق.
١١. *الجامع الصغير فى الاحاديث البشير النذير*، سيوطى، جلال الدين (م. ٩١١ق.)، بيروت، دارالفكر، ١٤٠١ق.
١٢. *الجامع لاحكام القرآن (تفسير قرطبى)*، قرطبى، محمد بن احمد (م. ٦٧١ق.)، بيروت، داراحياء التراث العربى، ١٤٠٥ق.
١٣. *الجهاد*، ابن مبارك، عبدالله (م. ١٨١ق.)، تحقيق نزيه حماد، جدة، دارالمطبوعات الحديثة، ١٤٠٣ق.
١٤. *الدر المنثور فى التفسير بالمأثور*، سيوطى، جلال الدين (م. ٩١١ق.)، بيروت، دارالمعرفة.
١٥. *دعائم الاسلام*، مغربى، قاضى نعمان بن محمد تيممى (م. ٣٦٣ق.)، تحقيق آصف فيضى، القاهرة، دارالمعارف، ١٣٨٣ق.
١٦. *زاد المسير فى علم التفسير*، ابن جوزى، عبدالرحمن بن على (م. ٥٩٧ق.)، تحقيق عبدالرزاق مهدى، بيروت، دارالكتاب العربى، ١٤٢٢ق.
١٧. *السير والمغازى (سيرة ابن اسحاق)*، ابن اسحاق، محمد بن اسحاق (م. ١٥١ق.)، تحقيق محمد حميدالله، معهد الدراسات و الابحاث للتعريف.
١٨. *السيرة النبويه*، ابن كثير، اسماعيل بن عمر (م. ٧٧٤ق.)، تحقيق مصطفى عبدالواحد، بيروت، دارالمعرفة، ١٣٩٦ق.
١٩. *السيرة النبويه*، ابن هشام، عبدالملك حميرى (م. ٨ - ٢١٣ق.)، تحقيق محمد عبدالحميد، القاهرة، مكتبة محمدعلى صبيح و اولاده، ١٣٨٣ق.
٢٠. *الصرط المستقيم الى مستحقى التقديم*، عاملى نباطى، على بن يونس (م. ٨٧٧ق.)، تحقيق محمدباقر بهبودى، المكتبة المرتضوية، ١٣٨٤ق.
٢١. *العثمانيه*، جاحظ، عمرو بن بحر (م. ٢٥٥ق.)، تحقيق عبدالسلام محمد هارون، مصر، دارالكتاب العربى، ١٣٧٤ق.
٢٢. *عيون اخبار الرضا عليه السلام*، صدوق، محمد بن على (م. ٣٨١ق.)، تحقيق

- حسین اعلمی، بیروت، مؤسسة الاعلمی، ۱۴۰۴ق.
۲۳. **الكافی**، کلینی، محمد بن یعقوب (م. ۳۲۹ق.)، تحقیق علی اکبر غفاری، تهران، دارالکتب الاسلامیة، ۱۳۶۳ش
۲۴. **کمال الدین و تمام النعمه**، صدوق، محمد بن علی (م. ۳۸۱ق.)، تحقیق علی اکبر غفاری، قم، نشر اسلامی، ۱۴۰۵ق.
۲۵. **کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال**، متقی ہندی، علی (م. ۹۷۵ق.)، تحقیق بکری حیانی، صفوة السقا، بیروت، مؤسسة الرسالة، ۱۴۰۹ق.
۲۶. **المحجة البيضاء فی تہذیب الاحیاء**، فیض کاشانی، محسن بن مرتضی (م. ۱۰۹۱ق.)، تحقیق علی اکبر غفاری، قم، نشر اسلامی ۱۴۱۷ق.
۲۷. **مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل**، محدث نوری، میرزا حسین (م. ۱۳۲۰ق.)، بیروت، مؤسسة آل البيت علیہ السلام للاحیاء التراث، ۱۴۰۸ق.
۲۸. **مسند احمد بن حنبل**، احمد بن حنبل، شیبانی (م. ۲۴۱ق.)، بیروت، دار صادر.
۲۹. **المصباح**، کفعمی، ابراہیم بن علی (م. ۹۰۵ق.)، بیروت، مؤسسة الاعلمی، ۱۴۱۸ق.
۳۰. **مصباح المتہجد**، طوسی، محمد بن حسن (م. ۴۶۰ق.)، بیروت، مؤسسة فقہ الشیعة، ۱۴۱۱ق.
۳۱. **المصنف فی الاحادیث والآثار**، ابن ابی شیبہ کوفی، عبد اللہ بن محمد (م. ۲۳۵ق.)، تحقیق سعید لحام، بیروت، دارالفکر، ۱۴۰۹ق.
۳۲. **المعجم الاوسط**، طبرانی، سلیمان بن احمد (م. ۳۶۰ق.)، دارالحرمین، ۱۴۱۵ق.
۳۳. **المعجم الکبیر**، طبرانی، سلیمان بن احمد (م. ۳۶۰ق.)، تحقیق حمدی سلفی، بیروت، داراحیاء التراث العربی، ۱۴۰۴ق.
۳۴. **نزهة الناظر وتنبيه الخاطر**، حلوانی، حسین بن محمد (م. قرن ۵)، قم، مدرسة الامام المهدي علیہ السلام ۱۴۰۸ق.

۱۴۶ ..... پیام‌های قرآنی

۳۵. الوافی، فیض کاشانی، محسن بن مرتضی (م. ۱۰۹۱ ق.)، تحقیق سید ضیاءالدین حسینی، اصفهان، کتابخانه امام امیرالمؤمنین علی علیه السلام، ۱۴۰۶ ق.

آثار حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله الوارف

در یک نگاه

ردیف	نام کتاب	زبان	ترجمه
قرآن و تفسیر			
۱	تفسیر آیه فطرت	فارسی	—
۲	القرآن مصون عن التحریف	عربی	—
۳	تفسیر آیه التطهیر	عربی	—
۴	تفسیر آیه الانذار	عربی	—
حدیث			
۵	منتخب الاثر در ۳ جلد	عربی	اردو/انگلیسی
—	غیبة المنتظر	عربی	—
۶	قبس من مناقب امیرالمؤمنین <small>علیه السلام</small> (مئة و عشر حدیث من کتب عامه)	عربی	فارسی
—	پرتوی از فضائل امیرالمؤمنین <small>علیه السلام</small> در حدیث	—	فارسی
۷	احادیث الائمة الاثنی عشر، اسنادها و الفاظها	عربی	—
۸	احادیث الفضائل	عربی	—
فقه			
۹	توضیح المسائل	فارسی	—
—	منتخب الاحکام	فارسی	—
۱۰	احکام نوجوانان	فارسی	انگلیسی
۱۱	جامع الاحکام در ۲ جلد	فارسی	—
۱۲	استفتائات قضایی	فارسی	—
۱۳	استفتائات پزشکی	فارسی	—

عربی	فارسی	مناسک حج	۱۴
عربی	فارسی	مناسک عمره مفرده	۱۵
—	فارسی	هزار سؤال پیرامون حج	۱۶
آذری	فارسی	پاسخ کوتاه به ۳۰۰ پرسش در ۲ جلد	۱۷
—	فارسی	احکام خمس	۱۸
—	فارسی	اعتبار قصد قربت در وقف	۱۹
—	فارسی	رساله در احکام ثانویه	۲۰
—	عربی	فقه الحج در ۴ جلد	۲۱
—	عربی	هدایة العباد در ۲ جلد	۲۲
—	عربی	هدایة السائل	۲۳
—	عربی	حواشی علی العروة الوثقی	۲۴
—	عربی	القول الفاخر فی صلاة المسافر	۲۵
—	عربی	فقه الخمس	۲۶
—	عربی	أوقات الصلوة	۲۷
—	عربی	التعزیر (احکامه و ملحقاته)	۲۸
فارسی	عربی	ضرورة وجود الحكومة	۲۹
—	عربی	رسالة فی معاملات المستحدثة	۳۰
—	عربی	التداعی فی مال من دون بینة و لا ید	۳۱
—	عربی	رسالة فی المال المعین المشتبه ملکيته	۳۲
—	عربی	حکم نکول المدعی علیه عن اليمين	۳۳
—	عربی	ارث الزوجة	۳۴
—	عربی	مع الشيخ جادالحق فی ارث العصبه	۳۵
—	عربی	حول دیات ظریف ابن ناصح	۳۶
—	عربی	بحث حول الاستسقام بالازلام (مشروعية الاستخارة)	۳۷
—	عربی	الرسائل الخمس	—
—	عربی	الشعائر الحسينية	۳۸
آذری	—	آنچه هر مسلمان باید بداند	—
اصول فقه			
—	عربی	بیان الاصول در ۳ جلد	۳۹
—	عربی	رسالة فی الشهرة	۴۰
—	عربی	رسالة فی حکم الاقل و الاکثر فی الشبهة الحکمية	۴۱
—	عربی	رسالة فی الشروط	۴۲

عقاید و کلام

—	فارسی	عرض دین	۴۳
—	فارسی	به سوی آفریدگار	۴۴
—	فارسی	الهیات در نهج البلاغه	۴۵
—	فارسی	معارف دین در ۳ جلد	۴۶
—	فارسی	پیرامون روز تاریخی غدیر	۴۷
—	فارسی	ندای اسلام از اروپا	۴۸
—	فارسی	نگرشی بر فلسفه و عرفان	۴۹
—	فارسی	نیایش در عرفات	۵۰
—	فارسی	سفرنامه حج	۵۱
—	فارسی	شهادت آگاه	۵۲
—	فارسی	امامت و مهدویت	—
—	فارسی	نظام امامت و رهبری/۱	۵۳
عربی	فارسی	تجلی توحید در نظام امامت/۲	۵۴
—	فارسی	ولایت تکوینی و ولایت تشریحی/۳	۵۵
—	فارسی	پیرامون معرفت امام/۴	۵۶
—	فارسی	معرفت حجت خدا/۵	۵۷
—	فارسی	وابستگی جهان به امام زمان/۶	۵۸
عربی	فارسی	باورداشت مهدویت/۷	۵۹
—	فارسی	اصالت مهدویت/۸	۶۰
آذری	فارسی	نوید امن و امان/۹	۶۱
—	فارسی	عقیده نجات بخش/۱۰	۶۲
—	فارسی	انتظار، عامل مقاومت و حرکت/۱۱	۶۳
—	فارسی	به سوی دولت کریمه/۱۲	۶۴
—	فارسی	پاسخ به ده پرسش/۱۳	۶۵
انگلیسی	فارسی	گفتمان مهدویت/۱۴	۶۶
عربی	فارسی	فروغ ولایت در دعای ندبه/۱۵	۶۷
—	فارسی	پیام‌های مهدوی/۱۶	۶۸
انگلیسی	فارسی	توضیحات پیرامون کتاب عقیده مهدویت در تشیع امامیه	۶۹
—	فارسی	گفتمان عاشورایی	۷۰
—	فارسی	مقالات کلامی	۷۱
—	فارسی	صراط مستقیم	۷۲
—	عربی	الی هدی کتاب‌الله	۷۳

—	عربی	ایران تسمع فتجیب	۷۴
—	عربی	رسالة حول عصمة الانبياء و الائمة	۷۵
—	عربی	تعليقات على رسالة الجبر و القدر	۷۶
—	عربی	لمحات في الكتاب و الحديث و المذهب	—
—	عربی	صوت الحق و دعوة الصدق	۷۷
—	عربی	رد اكدوبة خطبة الامام علي عليه السلام ، على الزهراء عليه السلام	۷۸
اردو / فرانسه	عربی	مع الخطيب في خطوطه العريضة	۷۹
—	عربی	رسالة في البداء	۸۰
—	عربی	جلاء البصر لمن يتولى الائمة الاثنى عشر عليه السلام	۸۱
—	عربی	حديث افتراق المسلمين على ثلاث و سبعين فرقة	۸۲
—	عربی	من لهذا العالم؟	۸۳
—	عربی	بين العلمين ، الشيخ الصدوق و الشيخ المفيد	۸۴
—	فارسی	داوری میان شیخ صدوق و شیخ مفید	
—	عربی	مقدمات مفصلة على «مقتضب الاثر» و «مکیال المکارم» و «منتقى الجمال»	۸۵
—	عربی	امان الامة من الضلال و الاختلاف	۸۶
—	عربی	البكاء على الامام الحسين عليه السلام	۸۷
—	عربی	التقود اللطيفة على الكتاب المسمى بالاخبار الدخيلة	۸۸
—	فارسی	پیام غدیر	۸۹
تربیتی			
—	فارسی	ماه مبارک رمضان، عالی ترین مکتب تربیت و اخلاق	۹۰
—	فارسی	راه اصلاح (امر به معروف و نهی از منکر)	۹۱
—	فارسی	با جوانان	۹۲
تاریخ			
—	فارسی	سیر حوزة های علمی شیعه	۹۳
—	فارسی	رمضان در تاریخ (حوادث تاریخی)	۹۴
سیره			
—	فارسی	پرتوی از عظمت امام حسین عليه السلام	۹۵
—	فارسی	آینه جمال	—
—	فارسی	از نگاه آفتاب	—
—	فارسی	اشک و عبرت	—

تراجم			
—	فارسی	زندگانی آیت الله آخوند ملا محمد جواد صافی گلپایگانی	۹۶
—	فارسی	زندگانی جابر بن حیان	۹۷
—	فارسی	زندگانی بوداسف	۹۸
—	فارسی	فخر دوران	۹۹
شعر			
—	فارسی	دیوان اشعار	۱۰۰
—	فارسی	بزم حضور	۱۰۱
—	فارسی	آفتاب مشرقین	۱۰۲
—	فارسی	صحیفه المؤمن	۱۰۳
—	فارسی	سبطل المصطفی	۱۰۴
—	فارسی	در آرزوی وصال	۱۰۵
مقاله‌ها و خطابه‌ها			
—	فارسی	حدیث بیداری (مجموعه پیام‌ها)	۱۰۶
—	فارسی	شب پرگان و آفتاب	۱۰۷
—	فارسی	شب عاشورا	—
—	فارسی	صبح عاشورا	—
—	فارسی	با عاشوراییان	۱۰۸
—	فارسی	رسالت عاشورایی	۱۰۹